

ROZHLEDY

PEDAGOGICKÉ

METODICKÉ CENTRÁ SLOVENSKA

Je mládež bezcitná? s. 3
E. Chylová

Cesty k humanizácii školstva s. 4
M. Zelina

Experiment: Vzdelávacie štandardy pre základné školy a gymnázia s. 6
M. Maxian

K problematike vzdelávacích štandardov s. 6
G. Rotling

Netradičný prístup k interpretácii obsahu s. 9
J. Voskár

Smerom k všeobecnému technickému vzdelávaniu na SPŠ s. 10
A. Albert

Nebojme sa matematickej súťaže žiakov učebných odborov SOU s. 12
A. Škripková

S Dominikom Tatarkom s. 13
J. Lomenčík

Nielen o slovenčine s. 15
J. Brezovský

Nové poňatie koncepcie práce v DM s. 16
V. Materánka

Škola v Japonsku s. 17
V. Donáthová

Aspekty hodnotenia v CJ s. 19
J. Homolová

Association Internationale des Professeurs de Philosophie s. 21
M. Kováčik

Lektori dostali dobré vysvedčenie s. 22
J. Hazlinger

Lektori mládeže majú Celoslovenskú sekciu s. 22
M. Šidlíková

Didaktická konferencia o vyučovaní fyziky na východnom Slovensku s. 23
M. Krajňák

Prax na súkromných farmách v Rakúsku s. 24
V. Ilčíková

Výmenná prax v Holandsku s. 25
J. Lazar

Vydarená exkurzia s. 25
K. Vargová

GJH v Singapore s. 26
V. Jodas - A. Demáček

Chalupkovo Brezno s. 28
B. Šimonová

Informácie o publikáciách vydaných od septembra 1992 v jednotlivých MC s. 30

Z epigramov víťaza Chalupkovho Brezna 1992
J. Bily

Karikatúry s ekologickou tematikou
Š. Pondelík

2

1992/93

RR

ODBORNO - METODICKÝ ČASOPIS

Prispievateľom a čitateľom

Časopis Pedagogické rozhľady vydávajú Metodické centrá Slovenska a vychádza v MC Banská Bystrica.

Chceme ním aspoň čiastočne kompenzovať zánik viacerých odborných časopisov a vytvorí priestor na výmenu pedagogických skúseností, ktoré v zovšeobecnenej podobe tvoria základ pre rozvoj kvalitnej teórie a praxe výchovy a vyučovania. Robíme tak i za cenu obmedzenia vydávania niektorých metodických materiálov, pretože tvorivé riešenie otázok - čo a ako učiť a vychovávať na školách a v školských zariadeniach formou časopisu považujeme za účinnejšie.

Čakáme na Vaše príspevky zo všetkých regiónov Slovenska. Očakávame od Vás **PODNETY, POSTREHY, NÁZORY, POLEMICKÉ ÚVAHY, RECENZIE ODBORNEJ LITERATÚRY, UČEBNÍČ, SONDY DO HISTÓRIE ŠKOLSTVA, POZNÁMKY O JUBILEJNÝCH ŠKOLÁCH, POZNATKY A ZÁŽITKY ZO ZAHRANIČNÝCH CIEST A STÁŽÍ, ŽIACKYCH A UČITEĽSKÝCH SÚŤAŽÍ.**

Píšte na témy: **HUMANIZÁCIA A DEMOKRATIZÁCIA ŠKOLSTVA, ALTERNATÍVNE ŠKOLSTVO, TVORBA ŠTANDARDOV, VNÚTROŠKOLSKÉ RIADENIE, PRÁCA PREDMETOVÝCH KOMISIÍ, VŠEOBECNÁ A ODBOROVÁ A PREDMETOVÁ DIDAKTIKA, PEDAGOGICKÁ PSYCHOLÓGIA** atď.

Najviac nás potešia články odborného-metodického charakteru, ktorými pomôžete svojim kolegom.

Posielajte nám aj zaujímavé fotografie, série kresieb, karikatúry.

Prispievateľom

Svoje príspevky posielajte do MC Banská Bystrica, Horná 97, PSČ 975 46.

Dĺžka príspevku by nemala presahovať 5 strojom písaných normalizovaných strán (normalizovaná strana - 30 riadkov po 60 úderov, riadkovanie 2) a text by nemal obsahovať pravopisné a stylistické chyby. Autor vypracuje krátke resumé.

Príspevky honorujeme, preto uveďte presnú adresu a rodné číslo. Uzávierka je vždy 15. v mesiaci po výjdení predchádzajúceho čísla.

Uverejnené ani neuverejnené príspevky nevraciam.

Čitateľom

Pedagogické rozhľady sa distribuujú cez jednotlivé MC. Ak si chcú jednotlivci alebo inštitúcie časopis objednať pre seba, resp. vo viacerých exemplároch, pošlú objednávku na Metodické centrum v Banskej Bystrici. Jeden výtlačok stojí 15 Kčs.

Zatiaľ posielame časopis školám, vysokým školám s pedagogickým zameraním a do školských zariadení zadarmo.

JE MLÁDEŽ BEZCITNÁ?

Táto veta už prišla na myseľ nejednému pedagógovi. Nezáleží, či je mladý, začínajúci, alebo rokmi skúsený. Pohybujúc sa medzi mladými ľuďmi v škole a počujúc, často nechtiac, úryvky ich rozovorov, si túto vetu povedal snáď každý. Ale je mládež skutočne bezcitná?

“Obed je dnes horší ako v koncentráku...”

“Na izbe sme natlačení ako väzni v tábore...”

“Všetkých Cigánov treba poslať do plynu...”

Pri takýchto alebo iných podobných výrokochoch ma vždy pichlo.

Ako to môžu takto povedať? Čo nemajú žiaden cit? Čo tí vedia o koncentračných táborech? A potom mi to došlo, ozaj čo oni vedia o koncentračných táborech?

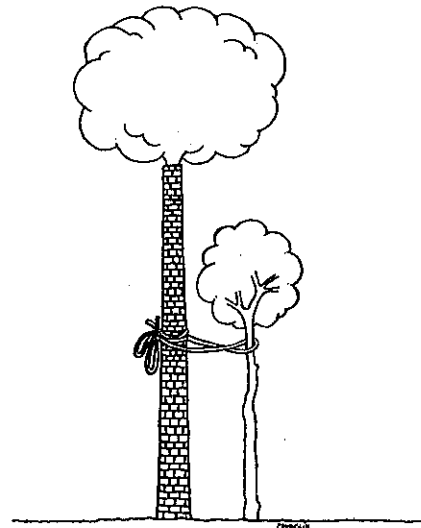
Na hodinách dejepisu sa táto nešťastná kapitola II. svetovej vojny vždy len úchytkom spomenula a tým to bola pre žiakov len nezaujímavá všedná informácia, ktorej význam si vôbec neuvedomovali. A tak som sa rozhodla venovať tejto problematike celú hodinu - doniesla som dokumentárne fotografie, úryvky zo spomienok väzňov, premietla som študentom z videozáznamu výpovede z filmu “ŠOA”. Počúvali bez dychu. Výborne, myslela som si. A potom som im položila otázky - či chápu hrôzu z videného, počutého. Zdalo sa, že chápu, boli zhrození a prekvapení. Ale vzápätí ma zarazila jedna ich reakcia. Dívali sa na to ako na film, natočený nejakým režisérom, s nejakými hercami, ako na horor v kine. Vôbec im nedošlo, že toto nie je kino, že to bola skutočnosť. Hrozná skutočnosť, ktorej sa na skutočných ľuďoch dopustili iní skutoční ľudia. A nebolo to až tak dávno. Ohromil ma tento postoj. Zrazu som si uvedomila, že pokiaľ tieto deti nepochopia, aký mechanizmus manipulácie s vedomím ľudí spôsobil všetky tieto neuveriteľné veci, že rozprávať im o tom a ukazovať fotografie, ktoré nútia k slzám, nemá nijaký zmysel. Ak nepochopia, akým spôsobom bolo možné vygumovať v niektorých ľuďoch a štátnikoch akýkoľvek morálny cit, zmysel pre ľudskosť, nemáme žiadnu záruku ani nádej, že tieto deti a mladí ľudia nemôžu byť opäť ľahko zneužiteľní na podobné ciele.

A tak som sa rozhodla. Treba ich vziať priamo na miesto. Do Poľska. Do Osvienčimu. Tam, priamo na mieste, kde umierali tí, ktorých videli na fotografiách. Treba ich postaviť na železničnú rampu, kde sa rozhodovalo o živote a smrti, treba ich nechať postáť v drevenom baraku pre 2.000 ľudí, treba s nimi prejsť cestou, ktorá bola pre 4 milióny ľudí cestou

poslednou, treba im dovoliť dotknúť sa studených stien kobiek a prichľavých drôtov, v ktorých už dnes našťastie nie je elektrický prúd, a treba im pritom zdôrazniť, že väčšina tých ľudí, čo tadiaľ prešli, neboli nikdy nikým odsúdení za nejaký prečin, nepustili sa žiadneho - okrem jedného - nemali “správny” pôvod, rasu, národnosť, politickú príslušnosť.

Preto sme sa so študentami vybrali na to smutné miesto. Boli ochotní sa tam vybrať, dokonca si i autobus sami zaplatiť a išlo ich vyše stovky - tri autobusy. Zvláštny bol pohľad na pekných mladých ľudí, inokedy rozšantených i cynických, ako s úžasom stoja na miestach, ktoré videli viac utrpenia, ako môže vytvoriť ľudská fantázia. Zvlášte bolo vidieť ich vážne tváre opatrné pohyby, len sa tu prebaha ničoho nedotknúť. Na poznámky s čiernym humorom už nemali chuť. Pochopili...!?

Eva Chylová
SPŠ dopravná Zvolen

OTVÁRAME DISKUSIU O HUMANIZÁCIU ŠKOLSTVA

Cesty k humanizácii školstva

Učiteľ, ktorého môže nahradiť stroj, tradičný, "strojový" učiteľ, učiteľ vzdelávateľ, je učiteľ, ktorý síce môže dosahovať úspechy vo vzdelaní žiakov, ale minimálne zasahuje osobnosť človeka, najmä jeho mimopoznávaciu oblasť. Táto oblasť rozvoja osobnosti, niekedy nesie názov "afektívna" a je rozhodujúcou z aspektu toho, či človek speje k svojej deštrukcii, alebo ku svojmu progresu. Vzdelávanie je nevyhnutné a potrebné: problém je však v tom, že v záplave mnohých nepotrebných, negeneralizovateľných informácií málo využívame čas v škole na to, aby sme žiaka učili tiež ľudskosti a nielen múdrosti.

Sú tri zdroje humanizácie školy. Prvým je motivácia a ako to dokázal vedecký výskum, bez motivácie je ľudské vzdelávanie málo efektívne, málo trvácne, málo zasahujúce podstatu ľudského bytia, ktorého súčasťou nie sú len výkony ale aj vzťahy. Vnútoraná progresívna motivácia nemôže byť nehumánna, tvorí základ permanentného sebarozvoja a sebakreácie osobnosti.

Druhým zdrojom humanizácie školy sú analýzy životopisov slávnych ľudí. Ich rozbor ukázal, že rozhodujúcimi činiteľmi pre formovanie ich ciest života neboli iba gény, či prostredie, ba ani nie len vzdelanie - škola, ale najmä motivácia spojená s tvorivosťou. Teda pokiaľ prvý zdroj akcentuje motiváciu, druhý zdroj humanizácie zdôrazňuje tvorivosť, lebo tvorivosť, divergentné úlohy humanizujú človeka, humanizujú vzťah medzi učiteľom a žiakom. Divergentné úlohy a problémy umožňujú žiakovi vstúpiť do úlohy ako autentickej bytosti. Rozvíjajú samostatnosť a nezávislosť, poľudšťujú interakciu učiteľ - žiak a napokon toto spolu vedie k tomu, že ako žiak, tak učiteľ sa cítia zodpovednejší za svoje činy, postoje.

Tretím zdrojom, výzvou pre humanizáciu školy, je skutočnosť, ako vykazujú rozbor sociálneho rozvoja, že ľudia za stáročia sa naučili múdrosti, sú vzdelanejší, ale v oblasti nonkognitívnej veľmi nepokročili. Stručne povedané, sme vzdelaní, ale zlí - toto zjednodušenie chce vyjadriť paradox, že popri nesporných vedecko-technických úspechoch stále vo svete vládne hlad a chudoba, vojny a násilie, drogy a znečisťovanie životného prostredia, samota a odcudzenie, atď. Výzva pre školu je v tom, že aj škola a tradičné vzdelávanie má na tom svoj podiel, že ľudia sú nedostatočne pripravení predvídať dobro a ľúsku. Stručne vyjadrené tri zdroje vytvorili tieto vzorce:

$$V = S \times M$$

t.j. výkon sa rovná schopnostiam krát motivácia - to je prvý zdroj humanizácie - dôraz na motiváciu, t.j. chuť robiť, tvoriť, učiť sa, sebarozvíjať sa, robiť dobro,

$$V = S \times M \times T$$

- druhý zdroj humanizácie školy vytvoril formulu, v ktorej ľudský výkon (nemáme ho na mysli len fyzicky, či len úspech, ale výkon v zmysle sebaaktualizácie osobnosti) sa rovná schopnosti krát motivácia krát tvorivosť, napokon tretia formula znie:

$$V = S \times M \times T \times H$$

- výkon sa rovná schopnosti, krát motivácia, krát tvorivosť, krát hodnoty. Povýšenie hodnoty vzťahov človeka k sebe, iným, práci, svetu nad hodnoty vzdelania, informácií vytvára predpoklady pre rovnováhu múdrosti a dobra v ľudskej civilizácii. Pokiaľ sa neuskutoční táto rovnováha, ľudstvo uskutocní genocídu samo na sebe. Je to nesmierne dôležitá výzva pre školstvo, lebo v nej sa majú položiť základy nielen vzdelania, ale najmä motivácie, citom, tvorivosti, progresívnym hodnotovým orientáciám, teda silám antideštruktívnym, silám rastu a tvorivosti, ľudskej prosperity.

Tri výzvy, zdroje humanizácie školy viedli a vedú k úvahám o praxi transformácie škôl a školských systémov na celom svete. V USA začali túto cestu najmä Abraham Maslow, Carl Rogers a Arthur Combs, v Nemecku manželia Tauschovci a iní.

Abraham Maslow: "Učiteľ môže pomáhať dieťaťu v tom, aby rástlo, rozvíjalo sa, učilo a sebarealizovalo."

Carl Rogers: "Učiteľ môže a má byť úprimný, pravdivý, akceptujúci, odmeňujúci, povzbudzujúci a empatický k deťom a mládeži."

Arthur Combs: "Učiteľ môže a má byť senzitívny, pravdivý, spolupracujúci a mnohostranný vo vzťahu k deťom."

Všimnite si: nie k žiakom, nie k "ľudskému činiteľovi" či k "ľudskému faktor", ako sa dohonestujúco hovorí o človeku, nie k objektu výchovy, ako sa v tradičnej škole učí, ale k dieťaťu ako k osobnosti, ako k človeku. Vyučovanie a výchova je stretnutie sa dvoch osobností, človeka s človekom, je to najmlh priestor pre tvorbu vzťahov a až tak priestor

pre vzdelávanie. Vzdelávanie je len súčasťou výchovy v koncepciách humanisticky orientovaných autorov (Patterson, Brown, Williams, Gordon a i.). Štúdium zahraničnej literatúry ma upozornilo najmenej na dve významné skutočnosti:

1. zaostávame u nás za svetom prinajmenšom o dvadsať rokov v rozpracovaní humanistickej orientácie v školstve,
2. je potrebné urýchlene prekladať práce zaoberajúce sa humanizáciou v školstve, aby sme neobjavovali objavené, aby sme dobehli svet aspoň v informáciách a postupne aj v praxi.

Šesť ciest humanizácie školy môžeme v tomto príspevku len naznačiť¹, tvoria ich:

Prvá cesta humanizácie školy vedie cez učenie sa žiakov učiť sa, cez učenie k mysleniu, konkrétne učeniu sa **metakognitívnych** stratégií riešenia problémov, učenia sa heuristickým postupom, algoritmom, sebamotivovaním sa pri učení a správaní. Ide o koncepcie **heuristického vyučovania**, ktoré humanizujú školu nielen postupmi prác, obsahom a metódami, ale aj tvorením špecifického vzťahu medzi učiteľom a žiakom.

Druhá cesta humanizácie školy vedie cez **citovú výchovu**, kde by sme najmä zdôraznili Rogersove prístupy a prístupy manželov Tauschovcov (Erziehungpsychologie, 1981), kde sa zdôrazňuje empatia, akceptácia, autenticita, komunikácia (verbálna ale najmä nonverbálna) učiteľa smerom k žiakom ako aj zvládnutie nondirektívneho rozhovoru učiteľa. Tento systém C. Rogersa je vo svete známy pod názvom PCE systém (Person-centred - Education) a podrobnejšie o ňom píšeme v samostatnej publikácii². Škola bez stresov, strachu, napätia, zlých vzťahov je základom citovej výchovy.

Tretia cesta je cestou **motivačnej výchovy**, ide tu o zmeny motívov vyhnutia sa neúspechu k motívom výkonu a úspechu, ide o vypracovanie vnútornej motivácie oproti vonkajšej motivácii, v ktorej ide o podporu pôvodcovstva žiaka oproti "pešiakovi"³.

Štvrtá cesta humanizácie školy vedie cez **tréningy prosociálneho správania** sa, cez sociálno-psychologické výcviky, kde ide o to, aby sme naučili žiakov (aby sa žiaci naučili) žiť s druhými ľuďmi, **komunikovať** s nimi, riešiť problémy a konflikty. Je dosť prameňov na tieto výcviky (J. Tej. Hermochová, Capponi, Novák a iní), osobitne odporúčame knihu R. Olivera "Etická výchova, ktorá je vlastne prosociálnym výcvikom.

Piata cesta humanizácie školy sleduje problematiku rozvíjania hodnotiaceho, kritického myslenia žiakov a už popri spomínaných knihách L. Rathsa a S. B. Simona a kol., je to najmä klasické delenie hodnotiaceho myslenia od J. P. Guilforda *The Nature of Human Intelligence* (1971) a práce Kohlberga, v Poľsku Muszinského, v Rusku Baturina a iných. Táto cesta učí detí hodnotiť konvergente aj divergentne, učí ich argumentovať, tvoriť kritériá, hodnotiť váhu kritérií, učí ich viesť spor, ponúkať a prijímať kompromisy a podobne. Hodnotiace myslenie a jeho rozvíjanie je základom pre etické, estetické a racionálne hodnotenie.

Šiesta cesta humanizácie školy vedie cez jej **kreativizáciu**. Kreativizačná hypotéza vyslovená Vieweghom a Hlavsom (1985) postihuje nielen rozvíjanie tvorivých schopností detí a mládeže, ale aj rozvíjanie **tvorivého štýlu života**, zasahuje do kreativizácie podmienok, prostredia, procesov tvorby v každej ľudskej činnosti a u každého človeka bez rozdielu vzdelania, veku, pohlavia, profesijného zamerania.

Humanistická orientácia školy poskytuje **alternatívu k tradičnej škole**, a záleží od nás, aby sme tvorivo našli priestor interakcie kognitívnych a afektívnych činiteľov, aby sa aj nezmenšila zodpovednosť ľudí za svoje správanie, ale tiež aby nekleslo pod nevyhnutnú mieru vzdelanie. Je čas hľadania našej, kultúrnej podmienenej alternatívy, a humánna orientácia poskytuje podnety pre každého, aby dennodenne vo svojej práci hľadal cestu ľudskosti v alebo popri vzdelaní. Len tak môže škola dosiahnuť svoj cieľ, len tak to nebude škola vzdelávania ale aj škola ľudskosti.

Miron Zelina
Pedagogická fakulta UK Bratislava

¹ V roku 1993 by mala vyjsť od autora príspevku brožúra *Humanistická škola*, ktorá bude obsahovať podrobnejší opis tu uvedených ciest.

² Zelina, M.: *Alternatívne školstvo*, Bratislava, Interlingua, 1993

³ Problematiku rozpracoval Richard de Charms v *Enhancing motivation* (1976). U nás prehľad možností, metód, stratégií rozvíjania motivácie popísali najmä V. Hrabal, F. Man, I. Paveľková v knihe "Psychologické otázky motivácie vo škole" 1984 a iní autori / J. Hvozdič, F. Man). V tejto oblasti je veľa nových pohľadov z pozícií humanistickej výchovy, veľa metód a prístupov, ako rozvíjať optimálnu motiváciu žiakov.

Sloboda

*Ako supernova
horím túžbou bezbrehou
po slobode slova,
ale nielen jedného.*

J. Bily

Experiment:

Vzdelávacie štandardy pre základné školy a gymnáziá.

1. Prečo?

Školská politika u nás opustila prísne centralizované cesty, čoraz viac vidieť pokusy o nové prístupy k plneniu výchovných a vzdelávacích cieľov. Možno bude takáto divergencia ciest užitočná, deti budú mať viac možností nájsť si školu, ktorá je pre ne "šitá na mieru" a školy budú mať viac možností prispôbiť vyučovanie svojim možnostiam. Už dnes sme svedkami zakladania cirkevných, súkromných, bilingválnych škôl a je na mieste dať im istú voľnosť, aby iniciatívne mohli riešiť vlastné problémy. Na druhej strane treba uznať isté práva daňových poplatníkov, ktorí platia školstvo zo svojich daní na dosahovanie istej (minimálnej) úrovne vzdelania v školách. (Tým sa myslí, že nás nemusí zaujímať, či niektoré gymnázium učí 30 minútové hodiny, či spája matematiku s fyzikou, alebo chémiu do jedného celku, či majú žiaci týždenne 5 hodín biológie, alebo iba tri, ale pokiaľ sú platené štátom, alebo chcú, aby ich vysvedčenie štát uznal, musia splniť isté kritériá.)

2. Čo je vedomostný štandard?

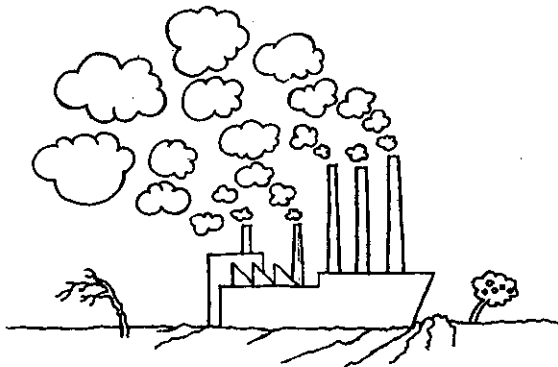
Je to súhrn požiadaviek na intelektuálne a manuálne výkony žiaka, ktoré má byť schopný preukázať po osvojení si základného učiva. Pod základným učivom sa tu rozumie minimálny vzdelávací obsah, ktorý si majú osvojovať všetci žiaci v danej etape vzdelávania. Sú spracované podľa tém, pre ZŠ a podľa ročníkov. Štandardom je teda určené aj minimum učiva, aj minimum požiadaviek na výkon žiaka z tohto učiva. Nejde o absolventský štandard, ale o také požiadavky, ktoré má vedieť žiak po odučení príslušného tematického celku. To znamená, že po

Stálica

*Je stálicou
v každom boji.
Nehýbe sa
iba stojí.*

J. Bily

preberaní témy by mal žiak trojkár napísať test z tej témy na trojku. (V prípade, že téma súvisí so zameraním triedy, či školy, by mali byť výsledky aj lepšie).

3. Komu bude slúžiť?

Učiteľom na spresnenie požiadaviek a možnosti vlastného rozširovania nad minimum, prijímacím komisiám na upresnenie svojich požiadaviek pri prijímacích skúškach na stredné a vysoké školy, samozrejme aj inšpektorom, rodičom a žiakom ako základná informácia o školskom učive.

4. Čo teraz s nimi?

Potrebné je uvedomiť si, že ide o experimentálnu verziu, ktorú treba poriadne overiť v praxi. VÚP v Bratislave, ktorý tieto prvé verzie spracoval, ich rozoslal na všetky gymnáziá a na všetky MO školských správ na Slovensku koncom júna 1992. Máme ich teda na školách (resp. MO) a pokiaľ si myslíte, že sú proddimenzované alebo niekde predimenzované, bolo by dobré vaše názory zverejniť, prípadne poskytnúť MC alebo priamo VÚP v Bratislave, ide tu v podstate o vytvorenie národného štandardu vo vzdelávaní a zrejme bude veľké umenie vystihnúť to tak, aby nebol ani nízky, ani vysoký, ale aby sa dal zvládnuť (v pohode) na každej škole.

Milan Maxian, MC Bratislava

K problematike vzdelávacích štandardov

Výskumný ústav pedagogický v Bratislave vypracoval a poslal všetkým gymnáziám na Slovensku prvé experimentálne vzdelávacie štandardy pre

niektoré vybrané predmety. Táto skutočnosť ma podnietila, aby som k problematike vyjadril svoje postoje, úvahy i odporúčania k tým miestam, v tvorbe

štandardov učiva, ktoré sa mi javia ako zvlášť dôležité a významné.

Šk. rok 92/93 by sa mal využiť na zhromažďovanie názorov učiteľov i pedagogických pracovníkov na prípravu už spomenutých vzdelávacích štandardov na gymnáziách v novej verzii. VÚP očakáva od učiteľov i od metodikov v tejto úlohe čo najviac podnetov a návrhov. Nie som celkom presvedčený o tom, či učitelia pochopia metodiku tvorby štandardu, ktorá vyžaduje široký okruh spolupracovníkov a posudzovateľov. VÚP podal základné informácie a uviedol požiadavky pre učiteľov na posudzovanie vzdelávacích štandardov, a pre informáciu širšej pedagogickej verejnosti bol uverejnený článok od RNDr. Smidu z VÚP v UNČ. 38/92.

V budúcich rokoch sa predpokladá, že sa pre slovenské základné i stredné školy budú postupovať základné ciele ako všeobecne záväzné tak, ako sa to realizuje i v niektorých ostatných demokratických systémoch.

V doterajších analýzach hodnotenia súčasného stavu procesu vyučovania a efektivity vzdelávania sa okrem iného upozorňuje na problémy v preťažovaní žiakov a neštandardnosť výkladu, obsahu a rozsahu požadovaných vedomostí, zručností a návykov žiakov a na subjektivismus v hodnotení a klasifikácii žiackych výkonov.

Preťažovanie žiakov vyplýva z predimenzovanosti obsahu vzdelávania. Snaha po maxime odovzdaných informácií deformuje vyučovací proces a zároveň jednostranne preťažuje žiakov neadekvátnymi požiadavkami na pamäťové výkony. Pritom dochádza k umŕtvovaniu ostatných aktivít ich osobnosti. Východiskom z tejto situácie je potreba vymedzenia základného učiva vo vyučovacích predmetoch a v metodike vyučovania sa žiada orientácia na základnú štruktúru učiva. Vymedzenie základného učiva je požiadavkou i pri tvorbe vzdelávacieho štandardu. Základné učivo má v štandarde učiva tvoriť bázu pre požadované výkony žiaka. Okrem vymedzenia pojmu základného učiva je rozhodujúca otázka, ako konkrétne vymedziť základnú štruktúru učiva. Naša didaktika sa s týmto problémom v podstate nezaoberala a v tomto smere neexistujú jednoznačné návody. Ani učitelia nemajú s touto činnosťou skúsenosti, pretože pedagogické dokumenty prichádzali centrálné a boli záväzné. Za zmienku stojí jediný článok v časopise *Pedagogika* č. 2/86 "Je možné exaktne stanoviť vlastnosti základného učiva," (autor PhDr. Prucha.) Domnievam sa, že vymedzovanie základného učiva sa bude častejšie robiť empirickou metódou. Ďalším problémom v súvislosti s vymedzovaním základného učiva je i to, že východiskom k jeho vymedzeniu sú súčasné učebné osnovy, ktoré nemusia korešpondovať s našimi zámermi.

V súvislosti so základným učivom je potrebné pripomenúť i to, že nie je správne, ak sa stotožňuje

so vzdelávacím štandardom. Základné učivo predstavuje obsah, ktorý ma učiteľ záväzne vyučovať a žiak si ho má osvojiť. Vzdelávací štandard je výkonová norma vedomostí a zručností, ktorú má preukázať každý žiak na požadovanej úrovni učenia. Úroveň učenia charakterizuje kvalitatívnu stránku osvojenia učiva, nie kvantitatívnu (množstvo poznatkov).

Ak sa vymedzia vo vzdelávacích štandardoch kľúčové miesta, ktoré majú žiaci dosiahnuť na určitej úrovni, pripraví sa základné východisko pre pedagogické projektovanie a realizáciu kurikula.

Súčasnú učebnú osnovu stanovujú ciele predmetu veľmi všeobecne, skôr sú cieľovými zámermi. Okrem toho, čo má žiak vedieť, je nemenej dôležité, ako má učivo žiak vedieť, na akej úrovni učenia a v akom rozsahu. Základným predpokladom úspešnosti vyučovania je, že učiteľovi i žiakovi je čo najpresnejšie známe, kde má smerovať, čo dosiahnuť. Je opodstatnená požiadavka, aby sa vytvorili "normy" vedomostí a zručností žiakov vo vyučovacom predmete. Normy by sa nevzťahovali na celú sústavu cieľov, ale len na ich vzdelávaciu časť. Normy by mali byť formulované ako požadované výkony žiaka, ako ciele ciele v jazyku žiackeho výkonu. Zvlášť citlivým a dôležitým miestom pri tvorbe štandardu učiva bude určenie úrovne požadovaného výkonu žiaka. V závislosti od charakteru vyučovacieho predmetu je potrebné použiť pre stanovenie úrovne učenia vhodnú taxonómiu cieľov. (Bloom, Tollingerová, Niemierko a pod.) Aby vzdelávacie štandardy neboli príliš mäkké, to znamená, aby neboli postavené na nízkej úrovni učenia napr. zapamätanie, popr. porozumenie, je potrebné, aby učitelia na základe svojich skúseností dokázali predikovať takú úroveň učenia, ktorú by mal byť schopný preukázať každý žiak. Vo vzdelávacom štandarde sa pre tému učiva určí iba požadovaný výkon žiaka na hierarchicky určenej úrovni. Nižšie úrovne nemá zmysel vymedzovať, sú podmienkou zvládnutia predikovanej úrovne, ak sa napr. určí požiadavka na aplikačnú úroveň, nie je žiaduce vymedzovať normu na úroveň zapamätania a porozumenia. Aby vzdelávací štandard bol úplný, je potrebné okrem vymedzenia požadovaného výkonu žiaka, ktorý je charakterizovaný operacionalizovaným cieľom (činné sloveso, väzba) na určitej úrovni učenia, vymedziť aj rozsah a podmienky výkonu. Pri určovaní miery osvojenia učiva je niekde vhodné ukázať tkzv. typové úlohy. V podstate pri vymedzovaní štandardu učiva je správne použiť Magerovu techniku vymedzovania vzdelávacích cieľov.

Súčasnemu vzdelávaniu sa oprávnene vytýka jednostranná orientácia na poznatkovú štruktúru. Ak ju chceme zmeniť, malo by sa to premietnuť do obsahu štandardov. Vyjadrením našich zámerov môže byť orientácia na činnosti a zručnosti typické pre úroveň

učenia v oblasti komunikácie, práce s informáciami, rozvoja myslenia, riešenia problémov a pod. Zdá sa, že formulácia takýchto požiadaviek bude najobtiažnejšou časťou tvorby štandardov.

Ak spoločnosť vynakladá prostriedky na vzdelávanie, má právo požadovať, aby škola zabezpečila každému žiakovi určité základné vedomosti a zručnosti v jednotlivých predmetoch v závislosti od druhu a typu školy.

Splnenie uvedeného vyžaduje, aby sa hodnotenie žiackých výkonov dalo objektívnejšie merať a porovnávať. K tomuto účelu sa budú musieť použiť objektívnejšie meracie prostriedky - didaktické testy. Splnenie výkonovej normy vo vzd. štandarde sa odmeria štandardizovaným (normalizovaným) kritériálnym testom, ktorý zhodnotí výkon žiaka vzhľadom na zvládnutie normy vedomostí a zručností. Tento stav je z hľadiska učiteľa a i súčasných požiadaviek na klasifikáciu neekonomický. Domnievam sa, že v predmete, kde bude požadovaný záväzný štandard pre výkon žiaka, nemá zmysel žiaka klasifikovať, dávať ho do poradia k výkonu ostatných žiakov. Predpokladáme, že budeme mať v triede i skupinu žiakov, ktorí majú vedomosti a zručnosti nad úrovňou štandardu. Vzniká tu ale problém, ako klasifikovať žiaka, ktorý splnil

Problém

*Tuším veľký problém tu je,
s ktorým nikto neráta.
Ludstvo stále napreduje,
ale Zem je guľatá.*

J. Bily

požadovanú normu? Ak by sme prijali tézu, že klasifikácia bude odvodená od úrovni učenia, potom potrebujeme v každom predmete stanoviť 4 hierarchické úrovne učenia, pričom 1. úroveň učenia je vlastne normou, ktorú musí preukázať každý žiak, aby postúpil do vyššieho ročníka. V takom prípade by sa štandard stal statickým a príliš "mäkkým", mal by demoralizujúci účinok.

Na záver svojich úvah dodávame, že učiteľ bude mať možnosť diferencovať nároky na žiakov, ale v závislosti od ich schopností a hlavne od ich záujmov. Žiak potom môže svoju energiu lepšie využiť na činnosti, ktoré ho viac zaujímajú, profilujú a umožnia mu, výraznejšie sa realizovať. Z toho vyplýva, že i na SOŠ je treba vyčleniť predmety, ktoré by mali byť štandardizované.

V odborných predmetoch predpokladám potrebu internej štandardizácie profilujúcich odborných

predmetov, čo bude vlastne vyplývať z konkurenčných vzťahov, ale aj z požiadavky uplatnenia sa absolventa tejto školy v praxi.

Domnievam sa, že profil absolventa zo SOŠ bude musieť vychádzať zo štandardu povolania z budúcích činností absolventa v praxi. Vytvorený štandard činností absolventa bude potrebné premietnuť, transformovať do didaktického systému, aby vznikol vzdelávací štandard. Vzdelávací štandard sa v tomto prípade stane východiskom pre pedagogické projektovanie vyuč. predmety, osnovy, metódy, didaktické a mat. prostriedky a pod.

Zavedením vzdelávacích štandardov sa spúšťajú základné mechanizmy pre realizáciu vnútornej reformy školy, vytvárajú sa podmienky pre netradičné fungovanie pedagogického procesu s ohľadom na demokratické prístupy.

Zavedenie vzdelávacích štandardov v budúcnosti spôsobí, že vzdelávacie ciele budú vymedzené s ohľadom na žiaka, žiacke výkony sa objektivizujú, zmení sa úloha chyby v učení, uplatní sa spätná väzba pre učiteľa i žiaka, štandard učiva vynúti orientáciu metodiky vyučovania na základnú štruktúru učiva, zavedením štandardu sa umožní výraznejší osobnostný rozvoj žiaka podľa jeho záujmov a potrieb (na gymnáziách to bude orientácia aj na nepovinné predmety), bude sa rozvíjať osobná zodpovednosť žiaka v učení (nie pre známky) a pre riadiacu sféru vznikne povinnosť vybavovať materiálno-technickými prostriedkami vyučovanie v štandardnej norme. Predpokladá sa, že tvorba vzdelávacích štandardov podnieti úpravu a v niektorých prípadoch i výraznejšie zmeny učebných osnov.

Z analýz postojov a potrieb učiteľov v problematike vzdelávacích štandardov vyplýva pre metódy a učiteľov povinnosť:

- organizovať pracovné stretnutia so skúsenými a tvorivými učiteľmi s cieľom upraviť a dotvárať vzdelávacie štandardy v tých vyučovacích predmetoch na gymnáziách, v ktorých bola vydaná experimentálna verzia štandardu učiva,
- vytvárať vzdelávacie štandardy i pre iné stredné školy a vyučovacie predmety, pretože časť týchto potrieb nebude môcť pokrývať VÚP ale MC. Tvorbu štandardu neobmedziť iba na jediné MC, ale túto činnosť organizovať v spolupráci s ostatnými regionálnymi MC
- v rámci pracovných stretnutí zaradiť i vzdelávaciu činnosť k problematike vymedzovania základného učiva, k vymedzovaniu vzdelávacích cieľov, k úrovniam učenia a k problematike pedagogického merania,
- vytvárať a ponúkať neštandardizované (učiteľské) didaktické testy.

Gustáv Rotling, MC Banská Bystrica

Netradičný prístup k interpretácii obsahu

Vo vyučovacom predmete základy elektroniky, v SOŠ s elektrotechnickým zameraním bol po úvodnej časti, vcelku štatne a správne, zaradený tematický celok, elektrostatické pole.

Vo vyučovaní sa používa učebnica autor. kol. Hajach, Tuma, Šteliarová - Základy elektrotechniky I. učebnica bola podrobená kritike hneď po vyjdení na seminári v Modre, kritika sa týkala najmä stavby.

Mnohí začínajúci učitelia pristupujú k obsahu učebnice nekriticky a otrocky rešpektujú aj jej metodiku, ba dokonca nútia študentov učiť sa elektrotechniku verbálne, bez pochopenia obsahu, vzájomných súvislostí javov a veličín. Ďalším nedostatkom začínajúcich učiteľov je nevyužívanie pokusov, demonštrácií a verifikácií vo výučbe a na cvičeniach. Takéto vyučovanie je potom málo účinné. Študenti môžu učivo verbálne zvládnuť. Chýba im však stav, ktorý nazvem zažitie učiva, istota a schopnosť získané vedomosti využiť v praxi, čo je základným cieľom SOŠ.

Aký metodický postup používam vo svojej učiteľskej praxi pri výučbe tematického celku elektrostaticka a ktorý prináša dobrý vyučovací efekt u väčšiny študentov?

1. Vychádzam zo základných javov elektrostaticky, ktoré demonštrujem a dôsledne vysvetlím. Zvlášť je potrebné zdôrazniť základný zákon elektrotechniky - silové účinky elektrických nábojov, bez akejkoľvek kvanfikácie. Tento spôsob je značne motivujúci a dá sa využiť pre aktivizáciu študentov, pretože mnohé pokusy si môžu zopakovať aj doma, jednoduchými prostriedkami - nevodivá niť, staniolové guľôčky, hrebeň, sklo a pod.
2. Definujem elektrostatické pole, ako priestor, v ktorom sa prejavujú silové účinky na elektrické náboje. V dialógu so študentami sa pokúšame nájsť spôsob, ako vyjadriť "silu" elektrostatického poľa. Všeobecnejšie - elektrické pole. Vo väčšine prípadov, prídu študenti sami na spôsob určenia sily elektrického poľa, podľa jeho

silových účinkov na elektrický náboj v tvare

$$E = \frac{F}{Q} \quad E - \text{intenzita elektrického poľa}$$

$$F - \text{сила pôsobiaca na náboj } Q$$

$$Q - \text{veľkosť náboja}$$

3. vychádzajúc z elektrostatickej indukcie, ako javu, vyjadriť silu elektrického poľa pomocou eltrickej indukcie, ako veličiny v tvare

$$D = \frac{Q}{S} \quad D - \text{elektrická indukcia}$$

$$Q - \text{indukovaný náboj}$$

$$S - \text{plocha na ktorej sa náboj indukoval}$$

4. Pretože máme k dispozícii dve rôzne veličiny, intenzitu elektrického poľa E a elektrickú indukciu D , ktoré vyjadrujú rovnakú vlastnosť elektrického poľa, študenti ľahko pochopia, že je medzi nimi vzájomný vzťah

$$D = E \cdot \epsilon \quad \epsilon - \text{materiálová konštanta - permittivita}$$

5. Z elektrickej indukcie odvodím Gausovu vetu a podporím jej pochopenie experimentom a súčasne osvetlím pojem indukčný tok a jeho matematické vyjadrenie

$$\Psi = \sum_{i=1}^n Q_i \quad \Psi = \text{indukčný tok}$$

$$Q_i - \text{diskrétne náboje vo vnútri uzavretej plochy}$$

6. Po takejto príprave je tu priestor na kvantitatívne vyjadrenie pomerov v okolí bodového náboja Q_1 . Z Gausovej vety vyplýva, že vo vzdialenosti r od bodového náboja Q_1 , bude indukcia elektrického poľa

$$D = \frac{Q_1}{4\pi r^2}$$

a intenzita elektrického poľa

$$E = \frac{Q_1}{4\pi \epsilon r^2}$$

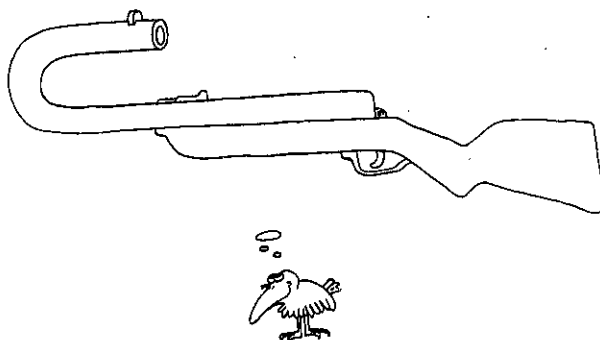
7. Ak do tohto miesta, vo vzdialenosti r od bodového náboja Q_1 , vložím ďalší náboj Q_2 , bude naň pôsobiť sila

$$F = E \cdot Q_2 \quad \text{a po dosadení}$$

$$F = \frac{Q_1 \cdot Q_2}{4\pi \epsilon r^2}$$

Výraz predstavuje matematické vyjadrenie Coulombovho zákona, v platnosť ktorého by mali študenti podľa učebnice uveriť a mechanicky sa ho naučiť. Uvedený algoritmus rešpektuje Komenského zásadu od jednoduchého k zložitému, od známeho k neznámemu - rešpektujúc pri tom súčasný stav logického myslenia študenta.

Július Voskár, SPŠ dopravná Zvolen

SMEROM K VŠEOBECNÉMU TECHNICKÉMU VZDELÁVANIU NA SPŠ

Stredná priemyselná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Košiciach 9. októbra 1992 oslávila 120 výročie svojho založenia. Škola má bohaté tradície a dosahuje dobré výsledky vo výchovnovzdelávacej práci a vždy stála na čele pri zavádzaní progresívnych vyučovacích metód. Ako jedna z prvých škôl na Slovensku reagovala na zvýšenú požiadavku adaptability absolventov SOŠ. Uvedomila si, že sa postupne musíme zriecť našich klasických priemysloviek a musíme sa uberať cestou všeobecného technického vzdelávania. Bude to asi dlhá a ťažká cesta, ale niektoré jej prvky sa už začali realizovať na spomínanej škole.

So súhlasom Ministerstva školstva a vedy SR a pod gesciou výskumného ústavu pedagogického v Bratislave sme vypracovali experimentálny učebný plán pre študijné odbery 23-81-6 strojárstvo, 26-66-6 automatizačná technika a 26-61-6 zariadenie silnoprúdovej elektrotechniky. Vyučovanie podľa experimentálneho učebného plánu realizujeme od školského roku 1991/92 v piatich paralelných triedach. Cieľom experimentu je zvýšiť intenzitu výuky, znížiť preťaženosť žiakov a voľbu špecializácie posunúť do vyšších ročníkov.

Aké konkrétne kroky sme podnikli?

Vytvorením viachodinových blokov (odstráním jedno a dvojhodinoviek) sme znížili počet vyučovacích predmetov v jednotlivých ročníkoch. Zvýši sa tým intenzita vyučovania a do určitej miery sa odstráni aj preťaženosť žiakov. Žiak namiesto 5 až 7 vyučovacích predmetov denne sa môže sústrediť na 2-3 predmety. Takto jeho vedomosti budú hlbšie a uvedomejšie. Vyučovacie procesy sa stane efektívnejšie. Kumulovanie vyučovacích predmetov vytvára väčší priestor pre rozvoj talentov, pre plné uplatnenie ich tvorivých síl. Takáto štruktúra vyučovacích predmetov zabezpečuje väčšiu možnosť korekcie nesprávnej voľby typu školy žiakmi.

Užšiu špecializáciu navrhujeme riešiť formou pomaturitného štúdia - ako je to obvyklé vo vyspelých priemyselných štátoch.

Na stredných priemyselných školách strojníckych sa v minulosti (ale na niektorých školách aj v súčasnosti) vyučovali tri študijné odbory: 23-84-6 strojárka konštrukcia, 23-07-6 strojárka technológia a 23-85-6 prevádzkyschopnosť výrobných zariadení.

Z iniciatívy bývalého KPÚ, dnes MC v Prešove, a neskoršie pod záštitou MŠ SR sme vypracovali študijný odbor 23-81-6 strojárstvo. Bol to prvý krok k odstráneniu negatívnych dôsledkov úzkej a podľa našej mienky zbytočnej a veľmi včasnej špecializá-

cie 14-ročného dorastu. Týmto krokom sa síce administratívne neodstránili už menované odbory, ale rozhodnutie pokračovať cestou úzkej špecializácie, alebo voliť odbor so širokým profilom absolventa sa ponechalo školám. S uspokojením môžeme konštatovať, že v bývalom Východoslovenskom kraji sa prevažná väčšina škôl vydala správnou cestou - cestou vyučovania všeobecného strojárstva.

Ďalším krokom na ceste ku konečnému cieľu, k všeobecnému technickému vzdelávaniu by malo byť ujednotenie učebných plánov príbuzných typov priemyselných škôl (strojnícnych, hutníckych, elektrotechnických, dopravných...)

Ako postupujeme na vytýčenej ceste?

V prvých dvoch ročníkoch - vo všetkých paralelných triedach - realizujeme vyučovanie podľa rovnakých učebných plánov a učebných osnov. Do týchto dvoch ročníkov sme sústredili predmety spoločné pre strojárstvo i elektrotechnikov.

Po absolvovaní 2. ročníka rušíme kmeňové triedy a žiakov prerozdeľujeme podľa vlastných záujmov a dosiahnutých študijných výsledkov.

Do jednej triedy (A) zaraďujeme žiakov, ktorí prejavujú talent v oblasti technických vied, dosahujú v prírodovedných a základných odborných predmetoch vynikajúce výsledky a uvažujú o ďalšom štúdiu na vysokých školách technického smeru. V tejto triede posilňujeme počet vyučovacích hodín prírodovedného charakteru (MAT, FYZ) - pozri experimentálny učebný plán. Osvojenie si vedomostí, zručností a návykov zo spomínaných predmetov sú základným predpokladom úspešného vykonania prijímacích skúšok i samotného štúdia na vysokých školách technického smeru.

Do druhej triedy (B) zaraďujeme žiakov, ktorí v prvých dvoch ročníkoch úspešne zvládli povinné vyučovacie predmety a po absolvovaní štúdia chcú vykonávať technickohospodárske funkcie. V tejto triede posilňujeme hodinovú dotáciu všeobecnovzdelávacích predmetov a výpočtovej techniky.

Do ďalšej triedy (C) zaraďujeme žiakov, ktorí v prvých dvoch ročníkoch úspešne zvládli povinné vyučovacie predmety a po absolvovaní prvých dvoch ročníkov mali problémy hlavne pri zvládnutí teoretických predmetov, ale vykazujú mimoriadne, alebo aspoň dobré manuálne zručnosti. Pri praktickom vyučovaní im vytvoríme také podmienky (týždenne 10 hodín praxe), aby po absolvovaní štúdia mohli vykonávať vysokokvalifikované robotnícke povolania, predovšetkým v oblasti kovoobrábania.

Podobne postupujeme pri prerozdeľovaní žiakov do elektrotechnických tried.

Poznámky

Predpokladáme, že žiaci, zaradení do prvej skupiny (do triedy A) budú maturovať aj z matematiky ako voliteľného maturitného predmetu.

V poslednej skupine (v triede C) sa predpokladá, že po úspešnom vykonaní maturitných skúšok väčšina žiakov absolvuje aj učňovské skúšky v odbore univerzálny obrábač kovov.

STROJÁRSTVO

NÁVRH EXPERIMENTÁLNEHO UČEBNÉHO PLÁNU

(počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku)

Vyuč. predmet	1 ročník	2 ročník	3 ročník			4 ročník		
	Triedy	Triedy	Triedy			Triedy		
	A až C	A až C	A	B	C	A	B	C
SJL	6	4	3	6	3	4	6	4
CUJ	5(5)	5(5)s	2(2)	2(2)	-	2(2)	2(2)	-
TEV	3	3	3	3	3	3	3	3
MAT	5	5 s	3	-	-	2	-	-
FYZ	5s	-	2	-	-	2	-	-
VYT	3 (2)	4(3)	3(2)	3(2)	-	3(3)	3(3)	-
ZAE	2	3(1)s	-	-	-	-	-	-
TEK	3(3)	2(2)s	-	-	-	-	-	-
AUT	-	3(1)s	-	-	-	-	-	-
PRA	-	3(3)	2(2)	4(4)	10(10)	2(2)	4(4)	10(10)
MEC	-	2	3(1)	3(1)	3(1)	-	-	-
STT	-	-	4(1)	4(1)	5(1)	7(2)	7(2)	7(2)
STK	-	-	7(3)	7(3)	8(3)	5(2)	5(2)	6(2)
KOM	-	-	-	-	-	4(4)	4(4)	4(4)
EKO	-	-	2	2	2	-	-	-
	32 (10)	34 (15)	34 (11)	34 (13)	34 (15)	34 (15)	34 (17)	34 (18)

Poznámka: s - základná skúška pred komisiou
Pri zaradení nepovinných predmetov, úpravy učebných plánov a využití týždňov v šk. roku postupujeme podľa platných ZPD.

Prednosti navrhovanej koncepcie

V súlade so svetovým trendom sa posilňuje všeobecno-technický charakter školy.

- Voľba širšej špecializácie sa posúva o dva roky a užšiu špecifikáciu je možné riešiť formou pomaturitného štúdia.
- Kumulovaním predmetov sa zvýši hodinová dotácia a tým aj intenzita vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov v ročníkoch.
- Je to nezanedbateľný motivačný faktor, pretože žiak sa v kratšom čase dopracuje k úspechu (napr. za kratší čas si osvojí cudzí jazyk)
- Zavedením novej štruktúry vyučovacích predmetov a ich integrovaním (napr. materinský jazyk, dejepis a základy ekológie v 1. ročníku, materinský jazyk a občianska náuka v 2. až 4. ročníku sa vyučuje ako jeden predmet) sa zníži

počet predmetov v jednotlivých ročníkoch a tým aj počet vyučovacích predmetov v jednom vyučovacom dni. Namiesto 6-7 predmetov sa žiak pripravuje denne iba na 2-3 predmety. Zníži sa tým preťaženosť žiakov.

- zvýšená hodinová dotácia cudzích jazykov a výpočtovej techniky urýchľuje možnosť zaradenia sa našich absolventov do pracovnej činnosti v rámci Európskeho spoločenstva.

Úspešné uplatnenie tejto koncepcie predpokladá aj vytvorenie priaznivej pracovnej atmosféry na školách i v jednotlivých triedach, odstránenie večného napätia a pocitu strachu z našich škôl.

Alexander Albert
SPŠ s vyučovacím jazykom maďarským Košice

Nebojme sa matematickej súťaže pre žiakov učebných odborov SOU.

V dňoch 16. a 17. júna 1992 sa v Bratislave konal nultý ročník slovenského kola matematickej súťaže žiakov učebných odborov SOU. Jeho usporiadanie vyplynulo z pozitívneho ohlasu učiteľov i žiakov na krajské kolá tejto súťaže, ktorá sa na Slovensku koná už od školského roku 1988/89. Vtedy na podnet členov regionálneho výboru Mo v Košiciach v spolupráci s vtedajšími krajskými pedagogickými ústavmi vznikla jednotná matematická súťaž, ktorá sa konala na úrovni školských a následne krajských kôl podľa bývalého územného členenia Slovenska na kraje.

V súčasnosti sú odborným a organizačným garantom súťaže Metodické centrá na Slovensku a regionálny výbor MO v Košiciach. Každoročne obsahovo (výber a zameranie úloh) pripravuje súťaž iný región. V školskom roku 1991/92 úlohy do všetkých kôl pripravilo Metodické centrum mesta Bratislavy.

Pretože súťaž je jednotná pre žiakov všetkých troch ročníkov SOU, výber a zadania úloh sú volené na báze učiva základnej školy tak, aby žiak po ich prečítaní mal pocit, že ide o známe veci, len treba vystihnúť súvislosti a nájsť cestičky k riešeniu.

Žiaci v každom kole riešia súbor štyroch úloh rôzneho zamerania, pričom sa snažíme o dodržanie nadväznosti témy pri gradácii náročnosti. Skúsenosti z predchádzajúcich ročníkov nám potvrdzujú, že práve uplatnenie tohto pravidla priťahuje ďalších riešiteľov. Už z obsahu školského kola žiaci vedia, z ktorej oblasti budú úlohy nasledujúceho kola.

Pri rozbere riešení úloh s učiteľom matematiky získajú nové vedomosti, ktoré môžu tvorivo uplatniť v podobnej, avšak novej a zložitejšej situácii.

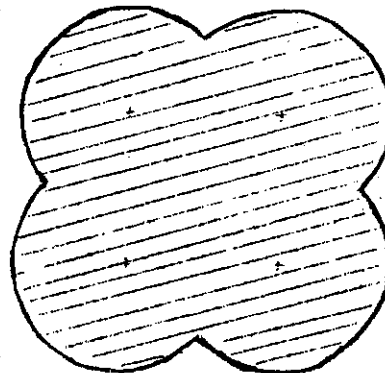
Uvádzame ukážku súťažných úloh jednotlivých kôl v školskom roku 1991/92.

I. Školské kolo

1. Určte všetky prirodzené čísla menšie ako 125, ktoré majú práve troch deliteľov.
2. Na dostihoch prišiel víťazný kôň do cieľa o 15.01 hodine, 4 dĺžky pred tretím koňom, ktorý prišiel 2 dĺžky za druhým koňom. Druhý kôň prišiel do cieľa o 4,5 dĺžky pred štvrtým koňom, ktorý dosiahol čas 61,3 sekundy. V poslednej štvrtine dostihov bežali všetky kone jednu dĺžku za 0,2 sekundy.
Udajte presný čas začatia dostihov.
3. Súčet dĺžok hrán kvádra je 160 cm. Hrana a je o 4 cm kratšia ako b a hrana c je o 8 cm dlhšia ako hrana b . Vypočítajte objem kvádra a dĺžku jeho telesovej uhlopriečky.
4. Štvorec ABCD má dĺžku 4 cm. V strede štvorca sa

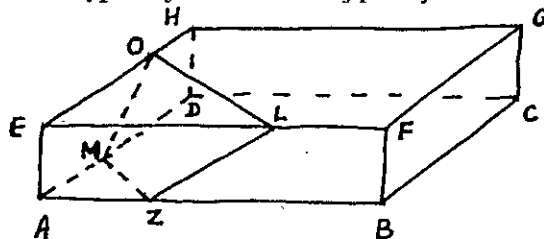
pretínajú (a dotýkajú) kružnice, ktorých stredy sú body A, B, C, D.

Nakreslite danú situáciu. Vypočítajte obsah plochy, ktorú pokrývajú nakreslené kruhy (ide o zjednotenie kruhov - akýsi štvorlístok). Obrázok 1 vystihuje len tvar (nie veľkosť) plochy - štvorlístka.

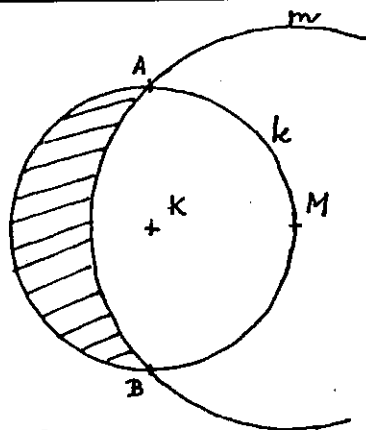
II. Krajské kolo Obr. 1

1. Nájdiť všetky dvojciferné prirodzené čísla, ktoré majú práve 4 rôzne delitele.
2. Určte priemernú rýchlosť vlaku (v km/h), ktorý prejde popri telegrafnom stĺpe za 7 sekúnd a nastúpiťe dĺžky 378 m opúšťa za 25 sekúnd. Aký dlhý je vlak?
3. Kolmý hranol ABCDEFGH s postavou tvaru štvorca so stranou a a má výšku v rovnú tretine strany a . Jeho povrch je 270 cm^2 . Hranol zrežeme rovinou ZLOM tak, že $|AZ| = |LF| = |AM| = |OH| = v$. Vypočítajte obsah rezovej plochy ZLOM.

Obr. 2

4. Dané sú dve kružnice $m(K; r_1 = \sqrt{8} \text{ cm})$ a $m(M; r_2 = ?)$ so spoločnou tetivou AB tak, že úsečka AB je priemerom kružnice k a bod M leží na kružnici k . Vypočítajte obsah "mesiačika" ohraničeného

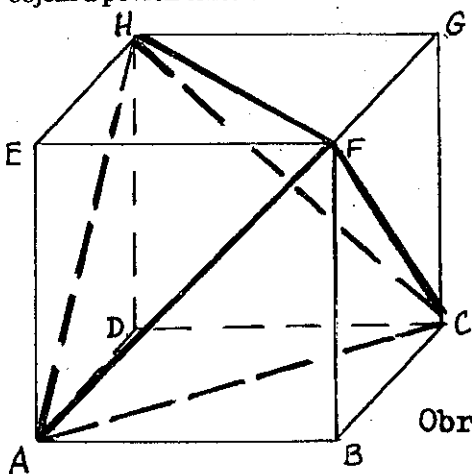

Obr. 3

kružnicami k, m vyznačeného na obrázku.

III. Slovenské kolo

1. Dokážte, že každé šesťciferné prirodzené číslo typu ababab ($a \neq b$, napr. 727272) je deliteľné 3, 7, 13 a 37. (Návod: využite desiatkový rozvoj čísla).
2. Ako dlho sa stretávajú dva vlaky dĺžky 200 m a 250 m, ak ich rýchlosť je 9 m/s, 13,5 m/s? Vypočítajte pre prípad, keď vlaky idú
 - a) rovnakým smerom
 - b) opačným smerom.
3. Z kocky ABCSEFGH s hranou $a = 6$ cm odrežeme ihlany ABCF, ADCH, AEFH, CFGH. Aké teleso ostane ako zvyšok kocky (viď obr.)? Vypočítajte objem a povrch tohto telesa.

Obr. 4

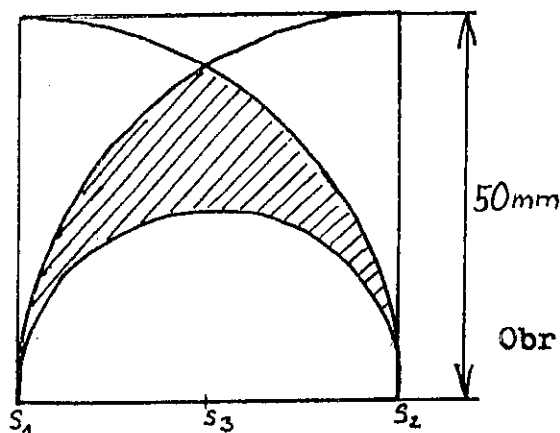
S Dominikom Tatarkom

“Zmýšľavý, meditatívny typ, ktorému z úvahy nemizne čin, a súčasne lyrik.”

Alexander Matuška

V revolučne porevolučnom jarmoku lacných slov tváriacich sa moderne, alebo módne? sú nútení mnohí hľadať na zaprášených poválach v truhliciach iné slová, ktoré sú starostlivo uschované ako malé poklady. Pavúk čas ich nitkami zabalil do utkaných sieť, ktorých očkami sa neprepadli na dno prázdnej jamy aj napriek tomu, že ju kopali najkonsolidovanejší hrobári. Bolo to možno aj preto, lebo povedané s našim klasikom, diamant v hrudi nez-

4. Vypočítajte obsah vyšrafovej plochy (viď obr.). (Všetky oblúky sú časti kružníc.)

Obr. 5

Slovenského kola sa zúčastnilo 20 najlepších riešiteľov krajských kôl. Žiaci mohli získať maximálne 25 bodov. Najúspešnejším riešiteľom sa stal Miroslav Štec zo SOU poľnohospodárskeho v Michalovciach so ziskom 24 bodov. Okrem neho bolo za víťazov vyhlásených ďalších 5 žiakov s bodovým hodnotením 22 až 18 bodov a 9 žiakov sa stalo úspešnými riešiteľmi.

Vzhľadom na záujem a dosiahnuté výsledky žiakov možno slovenské kolo matematickej súťaže SOU hodnotiť ako úspešné a v jeho organizovaní budeme pokračovať.

Literatúra

- 1) Šveda: Matematická olympiáda aj na SOU. Matematika a fyzika ve škole, roč. 20, 1990, č. 7.

Adriena Škripková, MCMB, Bratislava

nije. A chvalabohu pohronský slávik mal pravdu, keď vypsieval túto opitimitickú predpoveď preverenu časom. Časom, ktorý neúprosne bil na chrby osudov a hodinovou ručičkou odratúval skazu normalizačného “titaniku,” ktorý napokon sa potopil vo svojich vlastných mútnych vodách. Cez bránu čias prefúkol demokratizačný vietor, ktorý na svojich vlnách priviaval mnohé hodnoty, na ktoré sa zabúdalo. Ale našťastie začala pracovať pamäť - táto nevernica

i čarodejnica vyplavuje teraz na brehy nášho nového prúdu, na hladinu znovuobjavujúceho toku voľných myšlienok to, čo sa kacírsky pánilo normalizačnými inkvizitormi pred mladou generáciou a starším sa systematicky púšťala žilou skleróza na večné časy. Ale nakoniec povedané s múdrom Rabinom je všetko inak a do nášho vedomia búraním zátarasov prichádza poézia, ktorá by už nemala mať s nami ťažkosti. Ak jej otvoríme, môže sa nás zmocniť a preukázať nám služby slov, ktoré sa neponáhľajú byť pohotové, rýchle a zbežné ako hot-dogy, ale ktoré vedia o veľkom hovoriť veľko a o tichom ticho, ktoré nás učia i zamĺknuť a mlčať. Učia spoznávať seba v štatistike kolektívu. Ten totiž robil z ľudí masu na umiesenie cesta pre spoločný koláč. A človek bol len hroziakom na dochutenie bez zachovania vlastného ja v mase cesta na ceste do akejsi blaženej večnosti.

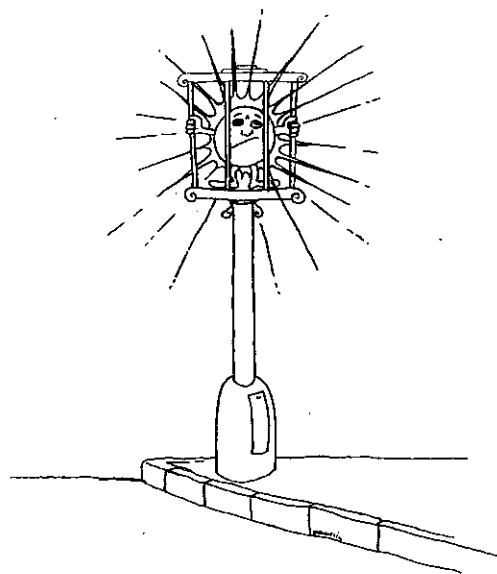
Po bezhlavom blúdení v mori snov konečne prichádzajú chvíle, keď si uvedomujeme, že tak ako história sveta zaznamenáva plno udalostí, víťazstiev a porážok, i naše súkromné dejiny majú svoje výhry a prehry. Máme, slovom, chvíle, keď nie my sa usilujeme čosi uchopiť, keď sa to čosi, naopak, zmocňuje nás. Tým čosi je rozmotanie sietí a vyberanie pokladov oživených slov spríadaných do myšlienok. V nich hľadáme zložky a prvky zužitkovateľné pre prítomnosť a jej vzrast. Usilujeme sa zoživotniť väzbu s minulosťou ako podviazanie nových rozletov.

Takto nám po hluchonemých časoch dlhého čakania na transfúziu k krvi nenakazenej vírusom prichodí zoživotniť pre denný život reflexívnosť, hľadačstvo a lyrizmus spisovateľa Dominka Tatarku. Poeta, ktorý v kolektívnej mase cesta upečeného do koláča hľadal práve hroziak, ktoré dodávalo chuť, lebo voňala z neho človečina. Tento humanista sa prerezával pod kožu jemným skalpelom, aby cez tkanivá odhaľoval vnútro, lebo v odcudzenej dobe žiariacich bodajúcich cípov sa práve ono stávalo trinástou komnatou neprípustnou pre sluhov. Ale aj napriek dobe temného lesa, v ktorej človek bol "v mlkvote osamelý v úzkostiach pred sebou a pred bohom", detinsky hľadal a nachádzal ten tajomný kľúč od zakliatej komanty, ktorú sa snažil odkliať filozofickým prienikom do súkolia modernej civilizácie. Podarilo sa mu tým odhaliť svet degradujúci človeka na zotročenu bytosť, čo nezodpovedá jeho ľudskej podstate. Týmto nešťastným "striptízom" ľudského vnútra zároveň dvíhal pokrievku ideologickej moci ovládajúcej jednotlivca, nahrnutého do stáda robotníckej triedy. Lacnými ideami tvármi sa dogmaticky božsky bez viery. Lenže totalitná moc nemala rada takýchto odklínačov a Tatarka sa takmer po celý svoj život musel potýkať s jej všemocnou políciou:

"Ty všemohúca, všadeprítomná, do brucha, do srdca, do každého závitú mozgu vidiaca, poondená, milovaná polícia, veď mi povedz, čo ešte môžem?"

Našťastie sa nenechal zlomiť a aj v tomto diele obnovuje človeku a v človeku hodnoty, zasunuté kdesi hlboko pod vrstvou zvykov, manier, ľahostajnosti, zábudlivosti, schém, formúl, gest mravnej a citovej otupenosti. Nepatril medzi autorov, ktorí len zobrazovali príbeh a vymýšľali zápletky, ale medzi autorov, ktorí aj mysleli na úrovni svojho veku a často nad jeho úrovňou. Je nevyhnuté zdôrazniť túto jeho vlastnosť, lebo povrchný čitateľ dáva v literárnom diele prednosť tzv. zaujímavému dejú a málo ho zaujímajú sondy do vnútra ľudskej bytosti.

Je vari zbytočné hovoriť o tzv. obsahu, ktorý je redukovateľný na niekoľko príhod slovenského vysokoškolača v Paríži tesne pred druhou svetovou vojnou. K jeho napísaniu prozaik Tatarka vyslovil zo svojej pamäti spomienku na pobyt v Paríži a s istou dávkou nostalgie rozpráva príbeh svojej mladej

lásky. Ale láska ktorá "nie je očarením dvoch pekných alebo vášnivých ľudí, ale rozhodnutím, prácou, dielom nie ani pekných, ani mladých ľudí, dokonca iba jedného a možno nepekného a nemladého človeka..." prekonala seba samu: hoci nedožité, symbolizuje hrdinovi "láskavosť života". Prútené kreslá teda nie sú predovšetkým knihou o láske, ale knihou o ľudskej sympatii, o tom uzlovom mieste ľudských stykov, kde sa preverujú vnútorné kvality človeka, kde človek neužíva života, ale hľadá jeho naplnenie. Čím iným je láska v Prútených kreslách, ak nie oným tatarkovským, "sústrediť sa na toho druhého. Myšlienka zblížovania ľudí znamenala pre Tatarku viac ako len pekné slovo: preňho to bola otázka filozofická. Tatarka bol totiž z rodu tých umelcov, ktorých zhrýzali ozajstné problémy doby, ktorí sa pýtali, ako je to vlastne s nami, čo si máme počať so sebou, keď sa podmienky ľudskeho šťastia "nezjednodušujú, ale skôr komplikujú." Tieto filozo-

fické aspekty Prútených kresiel súzvučia s myšlienkovými prúdmi vtedajšej doby.

Medzi najprogresívnejšie myšlienkové prúdy filozofie 20. storočia patrí Husserlova fenomenológia, ktorá je súčasne jedným zo základných kameňov - existencializmu. Existencionálne pocity moderného človeka vyjadril svojím dielom zakladateľ existencializmu J.P. Sartre. Staval na hraničnej medznej situácii, ktorá vstupuje do vedomia človeka - jednotlivca cez jednotlivé fenomény. Človek sa musí, či chce alebo nechce "slobodne" rozhodnúť pre určité konkrétne kroky. Obdobne aj D. Tatarka stavia svojho hrdinu do takejto hraničnej situácie. V Prútených kreslách nejde ešte o priamy vojnový konflikt, ale o situáciu tak isto hraničnú, keď hrdina tohto romániku či románovej novely prichádza z krajiny - Československo - zradenej svojimi spojencami po Mníchove na hranici "medzi vojnou a mierom" do zatiaľ predvojnového Paríža. Kritik Milan Hamada v doslove k prvému prepracovanému vydaniu (Smena 1990) síce tvrdí, že Tatarka má svojou filozofiou diela bližšie ku kresťanskému existencializmu Miguela di Unamuno, ale v tomto konkrétnom diele viac cítiť čisto Sartrovský existencializmus ateistického zamerania, kde konkrétne človeku pri jeho rozhodovaní v konkrétnej situácii nepomôže žiaden všeobecný abstraktný princíp, ale musí sa rozhodnúť pre jedno či druhé riešenie na základe svojej individuálnej konkrétnej, aj keď obmedzenej skúsenosti.

Jedným z centrálnych problémov v diele je problém rozhodnutia a všeobecného dobra - dobra pre svoj hlboko pokorený národ a štát a dobrom osobným - naplnenie osobnej lásky ku konkrétnej osobe (Daniele). Autor konaním svojho hrdinu a ústami svojho hrdinu rieši problém jednoznačne - vracia sa domov: "Doma je doma. Doma človeku nie je dlhá chvilka, doma sa o človeka všetci starajú, doma a človek nie je nemý, doma sa mu všetko prihovára, doma je človek ako ryba vo vode, doma je všetko jeho prúd". Je rozhodnutý napriek všetkému na základe hlbokkej ľudskosti a lásky k ľuďom pracovať pre blaho svojej vlasti výchovou budúcej generácie - naučiť deti gramatiku - lebo "aspoň gramatika sa nemení s každou zmenou režimu malej krajiny". Táto Tatarkova filozofia lásky k ľuďom, lásky, ktorá bola v ňom hlboko zakorenená, pretože ju bol schopný dávať i prijímať cez jej jednotlivé konkrétne prejavy - celkom jasne vychádza z filozofie českého

filozofa Jana Patočku.

Tatarka sa nechal veľmi uspokojiť s označením existencialistu a nadrealistu. Nebolo to preto, že by túto charakteristiku, ktorá je na prvý pohľad zjavná, neprijímal, nechcel však pripustiť, aby ho pokladali za filozofického epigóna Camusa či Sartra. Sám o tom píše: "V mojich knižkách, tak sa mi zdá, nedoznieva ani nadrealizmus, nie sú ani ohlasom existencializmu. Všetky izmy, koľko sme ich zažili, potešovali mi dušu formálnymi vynálezmi, pôvabnou i provokatívnou žihadlovosťou. P. Valéry bol pre mňa absolútnou poéziou. Avantgarda nadľahčovala mi tragickú životnú skúsenosť, bola mi duševnou hygienou svojou formálnou vynaliezavosťou, všehravosťou a svojim úsilím po jasnom a nesentimentálnom výraze ..."

V jeho diele je teda prítomná filozofia, ktorá sa netvári múdro a vznešene, ale je pofudštená jeho osobnostným JA. Tento typ prózy má v sebe čosi z filozofického esejizmu - ten veci nedopovedáva, ale provokuje horné poschodia v človeku, nepripravuje ho na pohodlný konzum, ale núti ho k spoluúčasti oveľa dlhšej a oveľa intenzívnejšej, než je iba čas, potrebný na prečítanie knihy.

Sadnime si preto v niektorý úplne zabudnutý jesennozimný večer do prútených kresiel pri šálke teplého bylinkového čaju, skúsme sa v behu dní, v ostrom tempe nášho života a našich životov zastaviť a hľadať odpoveď na ťažké otázky tohto filozofa i básnika prózy. V dialógu s ním môžeme konfrontovať minulé a prítomné, staré a nové, ktoré nie je zase ružové. Nové totiž síce dáva, ale i berie (má svoju dialektiku) nie je zariadené len tak bez ďalšieho na malé šťastie a pohodlie.

"Preto", citujem D. Tatarku, "prichodím k takému presvedčeniu, že tento náš život ... po ľudsky môžu žiť iba bohovia. Eudí čaká nemilosrdný osud: stať sa bohmi." Takže človek v tejto hojdajúcej sa dobe to má (bude mať) ťažké, aby sa stal bohom a naplnil tak odkaz Dominika Tatarku. Možno sa to podarí, keď tento svet plný nebezpečia, výbuchov, vojen, nasiakne láskou materinskou, manželskou, láskou, ktorá je "najväčším kultúrnym dielom ľudstva". Nakoniec aj Prútené kreslá ústia do takejto apotézy lásky, ktorá vedie večný neúnavný zápas s démonmi moci, násilia neľudskosti. A je aj na nás, aký výsledok zažiarí ... alebo radšej neustále klameme svoju pravdu, lebo máme strach?!

Július Lomenčík, SOU Farmaceutické Slovenská Ľupča

Nielen o slovenčine

Je všeobecne známe, v akej situácii sa v súčasnosti nachádza učňovské školstvo. Problémy finančné, nedostatočná motivácia žiakov, ktorí nevidia perspektívu vo svojom odbore po skončení školy. Uvažovanie o trojstupňovej príprave, nejednotnosť

riadenia učilíšť, to všetko spôsobuje v radoch učiteľov pocit neistoty pri hľadaní východísk z jestvujúceho stavu. Učitelia by radi riešili konkrétne problémy o ktorých vedia, že sú naliehavé. No spomínané skutočnosti sú tu a nemožno ich

obchádzať. Ony poznačili aj októbrové zasadnutie sekcie slovenského jazyka a literatúry pre SOU MC B. Bystrica.

Existuje návrh na trojstuňovú prípravu mládeže v niektorých učebných odboroch, obsahujúci predpokladanú dotáciu hodín v prvých dvoch stupňoch. Je v ňom dokonca aj "miniprofil" absolventa prvého stupňa, požadované znalosti z jednotlivých predmetov i podmienky postupu do druhého stupňa. Ostáva však veľa nejasností pri zabezpečení kontinuity vzdelávania. Je veľmi dôležité zobrať do úvahy výrazné rozdiely medzi žiakmi prichádzajúcimi do učilíšť - od veľmi dobrých až po pologramotných. (Mimochodom, aký je profil absolventa ZŠ?) Jednotné osnovy pre všetkých v prvých dvoch ročníkoch by znamenali ešte zníženie terajšej

úrovne žiakov. Svojho času bolo v niektorých učilištiach tzv. kombinované štúdium, zdôvodnil niekto, prečo sa prestalo realizovať? Táždenný počet hodín slovenčiny v študijných odboroch bol prednádavným znížený a na vedomostiach žiakov sa to prejavilo. Treba si uvedomiť, že slovenský jazyk a literatúra je v týchto šlokách jediný predmet, ktorý rozvíja kultúrne a estetické cítenie.

Väčšinou učiteľov v SOU je presvedčená, že učňovskému školstvu by prospela jednotná správa. Máme preda ministerstvo školstva. Aby sa nám nestalo, že sa pedagógovia nebudú môcť zúčastňovať školení, seminárov, porád, ak by sa to malo prejavíť na ich plate. A aby sa učebné dokumenty znovu nerodili len za kancelárskymi stolmi.

Jozef Brezovský, SOU Elektrotechnické, Nižná

Nové poňatie koncepcie práce v domovoch mládeže

(Podľa materiálu expertnej skupiny s pripomienkami Celoslovenskej sekcie DM)

1. Poslanie DM

- Domov mládeže je výchovno-vzdelávacie zariadenie, určené žiakom stredných škôl. Plní funkciu výchovnú, vzdelávaciu, rozvíja všestrannú záujmovú činnosť.

2. Poňatie výchovno- vzdelávacej práce

- Domov mládeže má medzi školskými zariadeniami najbližší vzťah k rodine -rodinnej výchove. Preto jeho činnosť musí vychádzať z dôkladného poznania rodinného prostredia žiaka vychovávateľom - veď je druhým domovom žiaka a má to aj v názve.

Vychovávateľ nezastupuje učiteľa, ale rodiča (takže nie ako to bolo doteraz: učiteľ a vychovávateľ kontra žiak, ale vychovávateľ a žiak kontra učiteľ...!)

- Celú výchovno-vzdelávaciu činnosť realizovať na základe princípu dobrovoľnosti, možnosti výberu čo najrozmanitejších záujmových, vzdelávacích a relaxačných činností, aby obsiahli čo najviac individuálnych záujmov ubytovaných žiakov.
- Výrazná zmena (alebo úplné odbúranie) kolektívnych výchovných metód na individuálny prístup ku každému žiakovi.
- Zmeniť systém prípravy na vyučovanie - možnosť voľby kedy sa pripravovať na vyučovanie (nie presne vymedzovať a určovať čas).
- Okrem záujmových krúžkov, podporovať neformálne zoskupenia v rôznych záujmových oblastiach nielen v DM, ale aj mimo DM.
- Spolupracovať a navrhovať všetky činnosti v DM by mal byť vždy aj žiak.

3. Štruktúra činnosti DM

Základom v štruktúre činnosti DM zostáva výchovná skupina a skupinový vychovávateľ.

Skupinový vychovávateľ plní vo svojej činnosti nasledovné funkcie:

- a) rodičovsko-triednickú vo svojej výchovnej skupine,
- b) činnosť podľa špecializácie - pre všetkých žiakov DM,
- c) dozornú činnosť pre určenú časť žiakov.

Odbornosť, vzdelanie a nároky na osobnosť vychovávateľa sú dnes veľmi vysoké. Nepotrebuje dozorcov, ale prirodzené autority, nielen vychovávateľov vzdelaných, ale takých, ktorí dokážu vzbudiť záujem nielen vedieť, ale aj vedieť dať ďalej, vychovávateľov, ktorým je prirodzená a samozrejma neustála tvorivosť. (Bližšie k osobnosti vychovávateľa - pozri na metodický materiál expertnej skupiny - Osobnosť vychovávateľa - uverejnený v UN č. 20 zo 17. mája 1990).

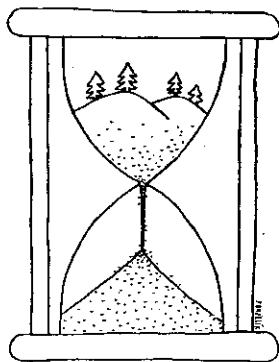
Činnosť žiakov orientovať tak, aby v týždennom pláne mali možnosť rozmanitej voľby záujmovej, vzdelávacej, relaxačnej činnosti a v študovniach zabezpečený študijný pokoj počas celého popoludnia až do večierky (aby žiaci mohli študovať v čase, ktorý im najlepšie vyhovuje).

4. Materiálne zabezpečenie

- štátne dotácie
- príjmy od ubytovaných
- VHČ (podnikateľská činnosť)

5. Personálne zabezpečenie

Riaditeľ domova mládeže, zástupca riaditeľa pre ekonomicko-technické veci, vedúci vychovávateľ (podľa počtu vychovávateľov, ako navrhujeme v návrhu novej vyhlášky), vychovávateľa výchovných skupín, THP a prevádzkoví zamestnanci (príloha návrhu novej vyhlášky).

6. Základná pedagogická dokumentácia

Pozri materiál vypracovaný exp. skupinou a upravený Celoslovenskou sekou DM.

7. Legislatívno-právne úpravy

Postupné osamostatňovanie domovov mládeže. je treba zväziť právne úpravy - dať riaditeľom DM právnu a ekonomickú subjektivitu. Preto je potrebné toto zakotviť v Zákone o školských zariadeniach a vyhláske DM.

Dodatok k návrhu koncepcie činnosti DM
(pre diskusiu Celoslovenskej sekcie s MŠaV SR)

1. Vzhľadom k celospoločenským zmenám, ekonomickej orientácie je viac ako pravdepodobné, že počet žiakov v domovoch mládeže bude stále klesať. Bolo by potrebné urobiť analýzu vo vzťahu k stratégii školstva stredných škôl a potreby internátneho ubytovania do blízkej budúcnosti.
2. Na základe trendu treba vypracovať stratégiu týchto zariadení, využitie ľudského potenciálu, ako aj ubytovacích a stravovacích kapacít.
3. Vypracovať návrh na utváranie penziónových typov DM (v prenájme, prípadne privatizovaných) v podmienkach, kde bude málo ubytovaných žiakov.
4. K zlepšeniu podmienok činnosti týchto zariadení umožniť v čase, keď nie je prevádzka, podnikateľskú činnosť.

Viliam Materánka, MC Bratislava

POHĽADY DO ZAHRANIČNÉHO ŠKOLSTVA

ŠKOLA V JAPONSKU

Japonský školský systém zaznamenal v poslednej dobe výrazný kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj. Je veľkým prínosom pre rýchlo sa rozvíjajúce hospodárstvo krajiny. Japonsko sa v súčasnej dobe zúčastňuje až 10% na svetovom obchode. Z tohto dôvodu sa usiluje zlepšiť svoje medzinárodné vzťahy a spoluprácu s ostatnými krajinami na všetkých úrovniach. Usiluje sa dať novú kvalitu všeobecným vedomostiam a meniť svoje správanie. Japonci sa snažia hlbšie porozumieť iným kultúram, iným spôsobom života. Učia sa im prispôbovať. Na druhej strane pomáhajú aj príslušníkom iných árodov, aby porozumeli ich kultúre, spôsobu ich myslenia a zvykom. Vychádzajú z týchto myšlienok Japonská nadácia (Japan Foundation každoročne pozýva 250 pracovníkov školstva z celého sveta na študijnú cestu do svojej krajiny, aby im prezentovala svoj školský systém a aby získala cenné poznatky o iných školských systémoch. Na základe rozhodnutia MŠ SR ma vybrali na študijnú cestu do Japonska reprezentovať Slovenskú republiku. Študijnej cesty som sa zúčastnila spolu so 76-timi stredoškolskými profesormi z 26 štátov Európy v období od 6 do 20. novembra 1991. Navštívili sme mestá Tokyo, Hirošimu, Osaku, Kyoto a Wakayamu. Mali sme možnosť prežiť jeden deň s japonskou rodinou a nahliadnuť do ich zvykov a súkromia. Navštívili sme všetky typy škôl a mali sme možnosť zoznámiť sa s moderným systémom japonského školstva.

Japonsko môžeme označiť za priekopníka technologického sveta 21. storočia a japonské školstvo

sa tomuto technologickému rozvoju musí prispôbovať.

Škola plní 2 funkcie: poskytuje vzdelanie a slúži k výberu a distribúcii talentov do všetkých oblastí riadenia národného hospodárstva. V Japonsku sa považuje za samozrejmé, že deti, ktoré v škole dobre prosperujú a navyše chodia na školu s dobrou povestou, budú mať aj úspešnú budúcnosť.

ŠKOLSKÝ SYSTÉM

Školský systém sa vyznačuje vysokými požiadavkami na poslušnosť,

presnosť a pripravenosť sa podriaďiť. Cieľavedome navyká mládež na veľké psychické zaťaženie a na absenciu voľného času, čím sa mladý človek nepriamo pripravuje na budúce povolanie.

Moderný školský systém vzdelávania v Japonsku bol založený v roku 1872. Odvtedy prešli jeho jednotlivé úrovne niekoľkými reformami:

- v r. 1947 bolo uzákonené základné právo na vzdelanie,
- v r. 1948 bola založená denná a večerná forma vyššej strednej školy, ktorá sa v r. 1961 doplnila diaľkovou formou,
- v r. 1949 sa zreformnoval univerzitný systém štúdia,
- v r. 1950 sa zriadili odborné vyššie školy,
- v r. 1962 boli založené technické VŠ.

Raz za 10 rokov ministerstvo školstva, vedy a kultúry zdokonaľuje študijné osnovy. Berie pritom do úvahy potreby rýchlo sa meniacej spoločnosti a aj

skúsenosti získané pri používaní predchádzajúcich osnov. Posledné reformy v japonskom školstve začali v r. 1990 a týkali sa materských škôl:

- v r. 1992 sa uskutočnili reformy na základnej škole,
- v r. 1993 sa uskutočnia reformy na nižšej strednej škole,
- v r. 1994 sa uskutočnia reformy na vyššej strednej škole.

Do najnižšej úrovne školského systému sa zaraďujú detské jasle pre deti od 6 mesiacov do 3 rokov. O deti sa starajú zdravotné sestry. Jasle organizačne riadi ministerstvo sociálnych vecí.

MATERSKÉ ŠKOLY

Materské školy sú priamym pokračovaním detských jaslí. Navštevujú ich deti od 3 do 6 rokov. Učiteľky majú pedagogické vzdelanie. Riadi ich Ministerstvo školstva, vedy a kultúry. Štát vlastní asi 40% materských škôl. Nad zvyškom majú patronát budhistické chrámy alebo kresťanské kostoly. Prvý výber talentov sa začína už v materských školách. Niektoré materské školy sa orientujú na všeobecný rozvoj osobnosti dieťaťa. Veľmi často sú pričlenené k univerzitám. Tvorí tak najnižší stupeň pohyblivých schodov celého školského systému. Iné sa orientujú na hudbu, umenie, angličtinu alebo telesnú výchovu. Predškolské zariadenia sa starajú o rozvíjanie rozumových a fyzických schopností. Učia deti žiť v kolektíve takým spôsobom, aby mu dokázali podriaďiť svoje záujmy. U nadaných detí podporujú sebadôveru.

POVINNÁ ŠKOLSKÁ DOCHÁDZKA

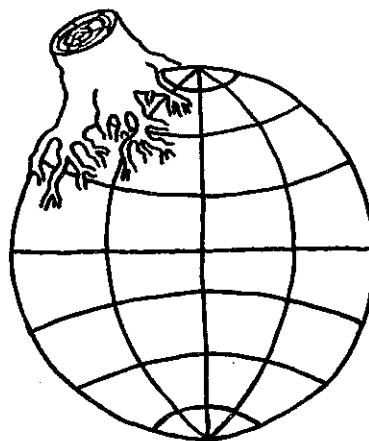
Prvý stupeň školskej pyramídy tvorí povinná školská dochádzka. Navštevujú ju všetky deti od 6 do 15 rokov. Tvorí ju základná škola so 6-timi ročníkmi a nižšia stredná škola s 3-mi ročníkmi. Povinná školská dochádzka má všeobecné zameranie. Z celkového počtu 1050 vyučovacích hodín za jeden školský rok odborné predmety tvoria len malé percento.

VYŠŠIE STREDNÉ ŠKOLY

Viac ako 90% mladých Japoncov po skončení povinnej školskej dochádzky pokračuje v dennom štúdiu na niektorej z vyšších stredných škôl. Hlavný cieľ všeobecnej strednej školy (67,5% žiakov) je pripraviť žiakov na prijímacie skúšky na univerzitu. Odborná stredná škola (26,1%) je úzko zameraná na konkrétny vzdelávací odbor budúceho povolania. Potom existujú jeden až trojročné školy so špeciálnou odbornou prípravou pre menej náročné odbory (2,3%) a posledný typ stredných škôl tvoria 5 ročné technické vysoké školy. Technické vysoké školy prvými tromi ročníkmi zasahujú do stredného stupňa vzdelávania a zvyškom do úrovne vysokých škôl (0,5%). Vyučovanie na týchto rôznych školách sa diferencuje nielen pokiaľ ide o zastúpenie predme-

tov, ale aj o dotácie hodín. Japonské školstvo je poznamenané neustálym úsilím žiakov byť najlepší. Žiaci sú extrémne zaťažovaní, najmä v skúškovom období. Neustále sa musia podrobovať testom. Testuje sa ich schopnosť pre štúdium, rozumový vývoj, schopnosť k profesionálnemu zameraniu, fyzická zdatnosť, charakter, záujmy. Testuje sa vplyv rodinnej výchovy, sociálneho prostredia, v ktorom študent alebo žiak vyrastajú. Nadmerné psychické zaťaženie v období skúšok vyvoláva mnoho problémov, najmä u dospievajúcich. Tí, ktorí sú len priemerne nadaní, majú pocity menejcennosti, až bezcieľnosti. Niekedy sa uchýľujú k týraniu svojich fyzicky slabších spolužiakov, alebo dokonca k sebevraždam, čo je dosť často sa vyskytujúci jav v japonských školách.

Na všeobecné vyššie stredné školy postupuje najviac žiakov. Tieto pripravujú na vysokoškolské štúdium a majú veľký počet výberových predmetov. Posledný ročník pripravuje študentov na techniku skúšania, aby zvládli prijímacie skúšky na vysoké školy.

ŠP

Z celkového počtu uchádzačov len 50% je prijatých na univerzity. Nepredpokladá sa, že iba škola a domáca príprava zaručí kvalitnú prípravu a úspech v tvrdej konkurencii na skúškach. Preto asi 79% žiakov absolvuje doplnkovú prípravu so súkromnými učiteľmi, alebo chodia do prípravných škôl "juku", kde sa pripravuje súčasne niekoľko žiakov. Tieto inštitúcie zdokonaľujú vedomosti pred skúškami nielen pri prechode z nižšej strednej školy na vyššiu, ale aj pri prechode na univerzitu. Príprava je 3x do týždňa vždy po 4 hodiny. Táto doplnková forma výučby je iba privátneho charakteru a rodičia musia za ňu platiť.

Školský rok pre povinnú školskú dochádzku a pre stredné školy je rozdelený do 3 období, po ktorých nasleduje písomné hodnotenie žiaka. Školský rok začína v apríli a končí v polovici marca nasledujúceho roku. Trvá 240 dní. Je prerušený len letnými, jesennými, zimnými a jarnými prázdninami.

VYSOKÉ ŠKOLY

Posledný stupeň v japonskom školskom systéme tvoria vysoké školy. Sú to buď univerzity, junior

colleges, vysoké technické školy, alebo iné odborné vysoké školy. Trvajú 2 až 5 rokov. Navštevujú ich študenti od 18 do 22 rokov. Sú prevažne štátne a veľmi sa od seba odlišujú svojou úrovňou. V Japonsku je asi 30 elitných univerzít (Tokyo, Osaka, Kyoto, atď), o ktoré je mimoriadny záujem, pretože ich absolventi obyčajne obsadzujú najvyššie úrady v politickej, ekonomickej, právnej, vedeckej a vojenskej oblasti.

Prijímacie skúšky na všetky univerzity sa robia v jeden deň, začiatkom marca, testami v dvoch kolách. V prvom kole sa robia testy z matematiky, materinského jazyka, prírodných vied a cudzieho jazyka. Testy pripravuje Rada univerzít a Junior colleges pri ministerstve školstva, ktorú tvoria vybraní zástupcovia univerzít a učitelia vyšších stredných škôl. Druhé kolo testov sa úzko špecializuje na typ univerzity, testy zostavuje rada pre prijímacie skúšky príslušnej vysokej školy. Výsledky všetkých testov sa vyhodnocujú pomocou počítačov centrálné pre celú prefektúru. Úspešnosť sa udáva v percentách.

Akademický rok trvá od apríla do marca nasledujúceho roka. Tvoria ho 210 prednáškových dní (35 týždňov). Univerzity majú semestrálny systém. Skúšky sa robia po letných a zimných prázdninách v podobe testov a do výslednej známky sa berie aj účasť na prednáškach a seminároch. Znamky sa označujú písmenami A, B, C, D.

A = 100% - 80%

B = 79% - 70%

C = 69% - 60%

D = 59% - 0%

Za známku "D" sa zápočet neuznáva, študent na skúške nevyhovel.

ŠPECIÁLNE VZDELANIE

Zvláštne postavenie v japonskom systéme školstva má špeciálne vzdelanie. Je určené pre deti mentálne a fyzicky handicapované, ktoré sa nemôžu vzdelávať v normálnych triedach. Táto mládež potrebuje špeciálny prístup a špeciálne prostredie prispôbené ich schopnostiam a štádiu ich psychického a fyzického vývoja. Vzdelávanie handicapovaných detí sa začína už v materských školách a končí vyššími strednými školami. Špeciálne školy pre postihnuté deti sa rozdeľujú na:

- školy pre mentálne retardované deti,
- školy pre fyzicky postihnuté (hluché, slepé, alebo inak fyzicky postihnuté).

Triedy s postihnutými deťmi sú súčasťou normálnych škôl, alebo tvoria samostatné jednotky. V závislosti od postihnutia počet žiakov býva v takejto triede od 2 do 20. Učitelia, ktorí tu vyučujú, musia mať okrem pedagogického vzdelania aj špeciálnu prípravu.

Japonské školstvo riadi Ministerstvo školstva, vedy a kultúry "MOMBUSHO". Podlieha priamo vláde. Dozerá na všetky záležitosti súvisiace so školou: stará sa o rozvoj vzdelania a platy učiteľov, financuje stavby školských budov, organizačne zabezpečuje vydávanie učebníc, finančne prispieva privátnym školám, poskytuje študentom štipendijné pôžičky.

Z celkového rozpočtu 66,3 mld yenov, vláda v r. 1991 prispela na školstvo 7,2% (4,7 mld yenov). Okrem toho prijala rôzne opatrenia, aby zaisťovala čo najkvalitnejšie vzdelávanie, napr.: špeciálne dotácie najlepším školám, podstatné zvýšenie plátov najlepších učiteľov, úprava učebných osnov a pod. Škola je základom pre rýchlo sa rozvíjajúce hospodárstvo a japonská vláda si túto skutočnosť uvedomuje. Nástupný plat učiteľov všetkých typov škôl je v priemer o 109% vyšší ako nástupný plat ostatných štátnych zamestnancov. Základný úväzok učiteľa sa pohybuje od 14 do 19 hodín v závislosti od typu škôl. Tento nízky počet hodín dovoľuje, aby učiteľ mal dosť času na ďalšie vzdelávanie, alebo na publikačnú činnosť.

Učitelia základných škôl nemajú špecializáciu. Vyučujú všetky predmety okrem telesnej výchovy, hudby a ručných prác. Na nižšej strednej škole sa špecializujú na dva predmety. Najvyššie sa špecializujú učitelia vyšších stredných škôl, ktorí vyučujú len jeden predmet alebo dokonca len určitú oblasť jedného predmetu.

Za krátky čas, ktorý som strávila v Japonsku, sa dalo len letmo dotknúť jednotlivých stupňov pyramídy školského vzdelávania. Japonské školstvo možno charakterizovať ako otvorený dynamický systém, ktorý využíva najnovšie technické poznatky pre rozvoj vzdelania a prispôsobuje ich možnostiam a schopnostiam jednotlivých žiakov.

Viera Donáthová
Gymnázium J.G.Tajovského Banská Bystrica

• INFORMÁCIE • INFORMÁCIE • INFORMÁCIE •

Aspekty hodnotenia v cudzích jazykoch

Úsilie o zjednotenie západnej Európy ovplyvňuje mnohé aspekty života jej obyvateľov a samozrejme zasahuje aj do výchovného a vzdelávacieho procesu. Práva v závislosti na zmenách na trhu práce a zamýšľaného voľného pohybu pracovných síl je výuka

cudzích jazykov v centre pozornosti rady Európy, ktorá v poslednom období zorganizovala niekoľko seminárov na riešenie problematiky učenia, vyučovania, hodnotenia a testovania vedomostí a zručností v cudzom jazyku.

Tohoto roku sa venuje veľká pozornosť profesne orientovanej výuke cudzích jazykov (Vocationally Oriented Language Learning), pretože práve znalosť profesne orientovaného jazyka popri všeobecných komunikatívnych zručnostiach značne zvyšuje pravdepodobnosť získania pracovného miesta v zahraničí.

Workshop 11, ktorý sa uskutočnil koncom septembra v Dubline, riešil problematiku prehľadnosti a súdržnosti v hodnotení VOLL (Vocationally Oriented Language Learning). Inými slovami - nastolil otázku, ako hodnotiť úroveň jazykových vedomostí a zručností vo VOLL a aký dokument by mal absolvent jazykového krugu dostať, aby jeho zamestnávateľovi v Španielsku alebo v Nórsku bolo jasné, čo jeho budúci zamestnanec vo VOLL dokáže. Je samozrejmé, že zhodnotenie úrovne jazykových vedomostí a zručností musí brať do úvahy požiadavky žiakov, učiteľov, vzdelávacích inštitúcií, zamestnávateľov a skúšobných komisií.

Evaluácia a certifikácia vo VOLL si vyžaduje jasne vymedzené stupne dosiahnutej úrovne nielen jazykových zručností (skill) ale aj vedomostí (knowledge) a správania (attitudes). Vzhľadom na danú požiadavku prehľadnosti a súdržnosti v hodnotení, stupne musia mať pevné miesto na stupnici hodnotenia jazykovej výkonnosti. Ako ich však charakterizovať? Čo potrebujeme, aby sme formulovali zrozumiteľne špecifickosť jednotlivých stupňov?

Ak by sme napr. charakterizovali jeden stupeň hodnotenie komunikatívnej jazykovej zručnosti takto -

CLOBAL:

Can deal adequately with routine situations in everyday life.

Can cope simply with unforeseen situations. - pre VOLL by to mohlo byť nasledovne (už konkrétne pre písanie)

WRITING:

Can write short, routine texts according to set models. Can use reference materials to cope with more complex text.

Je však potrebné brať do úvahy aj konkrétnu profesiu, ktorú bude absolvent kurzu vykonávať. Teda charakteristika takéhoto stupňa môže byť nasledovná:

WRITING FOR OFFICE:

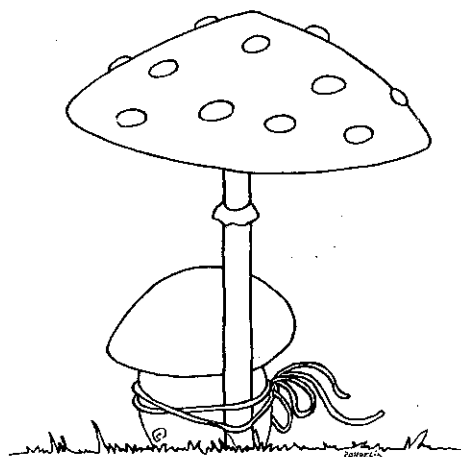
Can deal with routine business correspondence, following given models.

A ešte konkrétnejšie

WRITING FOR THE FAX:

Can write short simple FAX messages dealing with routine office business.

Týmto spôsobom možno postupovať k jasne definovaným modulom. Ako však zohľadniť v takýchto definíciách vedomosti, kultúrne poznatky a postoje? Problém môže vzniknúť aj pri definíciách

ďalších stupňov. Ako by sme charakterizovali stupeň nad a pod tým, ktorý som spomenula? Samotné použité prídavné mená "routine, adequate, simple" sú dosť nejasné. Ak si uvedomíme, že by sme mali takto charakterizovať 5 stupňov pre všetky jazykové zručnosti, ľahko by sme skĺzli do opakujúcich sa a veľmi podobných formulácií. Budú im rozumieť zamestnávatelia rovnako ako učiteľia?

Zatiaľ sa nepodarilo vyriešiť otázku počtu stupňov. V Dubline sa diskutovalo o 10 stupňoch, ktoré navrhoval M. Makosh z Migros Club Schools, Switzerland, alebo 5 stupňov, ktoré by zodpovedali Language Standards vypracovanými Language Leas Body v júli 1992.

Jenou z možností, ako prispieť k zrozumiteľnosti jednotlivých stupňov, je priložiť ku každému vzorovú ukážku, napr. text, ktorý vie žiak napísať, prečítať s porozumením a pod. Pri tomto prístupe však hrozí nebezpečenstvo, že učiteľ sa bude príliš pridŕžať vzorových textov. Jedno je však isté, na definovaní stupňov nie je možné pracovať bez spolupráce ľudí danej profesie - teda bez budúcich zamestnávateľov.

Trochu ináč pristupujú k tejto problematike v Škótsku. SCOTVEVEK (Scottish Vocational Educational Council) vypracoval modulárny systém hodnotenia, ktorý je založený na riešení úloh (task-based) a samohodnotení žiakov. Úroveň vedomostí a zručností si posudzuje sám žiak spoločne s učiteľom, a teda na záver kurzu nie sú žiadne testy ani skúšky.

Každý modul je presne pomenovaný - napr. *Second Language for Business* a zároveň definovaný *Using a second language to achieve communication at a basic level in business situation.*

Jednotlivé časti (OUTCOMES) sú bližšie špecifikované, napr. *Exchange information orally in a second language with a fluent speaker of the second language*, a nakoniec samotné PERFORMANCE CRITERIA sú konkrétnym obsahom, na základe ktorého sú vypracované úlohy po každom outcome.

Pre tento konkrétny kurz (120 vyučovacích hodín) je 6 častí (outcome), po ktorých žiak hodnotí svoje vedomosti a zručnosti. po úspešnom zvládnutí kurzu, t.j po správnom vypracovaní určitého počtu úloh môže žiak postúpiť do ďalšieho kurzu.

Problémy, ktoré teda rieši Európa, sa nám, na prvý pohľad, môžu zdať priveľmi vzdialené. Na našich odborných školách a odborných učilištiach sa zameriavame na konverzačnú angličtinu a nie je

veľa škôl, v ktorých sa venujú aj profesne orientovanej výuke cudzieho jazyka. Zamestnávateľia sa zatiaľ uspokojujú s akýmikoľvek znalosťami cudzieho jazyka a veľká ponuka pracovných miest v západnej Európe pre nás nie je.

Aj napriek tomu si však myslím, že je to oblasť, v ktorej treba začať pracovať už teraz.

Eva Homolová, SPŠ J. Murgaša B.Bystrica

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES PROFESSEURS DE PHILOSOPHIE

Medzinárodná asociácia učiteľov filozofie

Medzinárodná európska asociácia, združujúca učiteľov filozofie predovšetkým zo stredných škôl (o existencii a činnosti ktorej v rokoch komunistickej diktatúry u nás mali aké-také hmlisté a neúplné informácie len niektorí jednotlivci) už viac než tridsať rokov sa účinne angažujú v demokratických krajinách Európy na zachovaní, skvalitnení a rozšírení vyučovania jedného z najstrašších a najdrahocenejších prejavov duchovnej a kultúrnej identity európskeho ľudstva, na zmysluplnom školskom pestovaní onoho "prafenoména európskeho ducha" (Husserl) - filozofie.

Už v roku 1959 sa v iniciatívy dr. Eduarda FEYA (Munster) uskutočnilo prvé stretnutie niektorých učiteľov filozofie z Nemecka, Francúzska, Španielska, Talianska a Švajčiarska a spoločne založili Arbeitsgemeinschaft europäischer Philosophielehrer s cieľom spoznať, porovnať a ujednotiť rozličné učebné osnovy, vyučovacie metódy a princípy vzdelávania učiteľov filozofie. Po kongresoch v Mailande (1961) a v Severes (1964) sa "pracovné spoločenstvom" pretransformovala na Europäische Komitee s úmyslom sústrediť v budúcnosti stretnutia na určitú tému, významnú pre praktické vyučovanie filozofie. V tomto duchu sa uskutočnili diskusie na témy Význam dialogického princípu vo vyučovaní "Viedeň 1969) a Filozofia konkrétneho a jej význam vo vyučovaní (Brussel 1971).

Na základe získaných skúseností z medzinárodnej spolupráce učiteľov filozofie a vývoja tejto spolupráce ku koncepcijnej činnosti sa roku 1975 v Bruseli zakladá Association Internationale DES PROFESSEURS DE PHILOSOPHIE (AIPPh). Prvým prezidentom asociácie sa stal profesor M. F. Fresco (Leiden). Od roku 1985 je prezidentom profesor E. Moll (Innsbruck).

Hlavný účel asociácie - podporovať vyučovanie filozofie - sa naplňuje, okrem publikácií a pod., predovšetkým, na pravidelných kongresoch venovaných spravidla aktuálnej rámcovej téme. Našich

učiteľov filozofie bude iste zaujímať tematika kongresov, preto uvedieme aspoň stručný prehľad: Filozofia jazyka a jazyk filozofie vo vyučovaní (Amersfoort 1975), Filozofia a interdisciplinárnosť (Sevres 1977), Úloha filozofie vo vyučovaní (Benátky 1979), Filozofia a náboženstvo - ich stret vo vyučovaní (Essen 1982), Úloha dejín filozofie v modernom vyučovaní filozofie (Bregenz 1985), Vyučovanie filozofie vo svete určenom vedou (Aix - en - Provence 1988), Filozofia a jej jazyk (Luzern 1991).

Od roku 1986 sa v rámci AIPPh organizujú i tzv. regionálne kongresy učiteľov z blízkych a susediacich krajín Európy. napríklad v roku 1989 sa uskutočnil regionálny kongres k téme Postmoderna a v roku 1992 kongres k téme Míľniky moderného európskeho myslenia vo Viedni na počiatku 20. storočia.

Skúsenosti a poznatky z medzinárodnej spolupráce európskych učiteľov filozofie umožnili i pokusy o syntetickejšie práce, akou je napríklad text E. Feyy z roku 1971 Stav vyučovania filozofie v európskych krajinách - pokus o integráciu a pod.

V roku 1984 predložil Georg Dimitrakos na kolokviu O akútálnom vývoji vo vyučovaní filozofie memorandum, v ktorom navrhol niektoré námety na tzv. európske osnovy filozofie. Výsledky diskusie o tomto návrhu viedli k činnostiam nad Projektom

európskeho vyučovania filozofie. prvá fáza tohto projektu sa realizovala na seminári v Bonne v roku 1991, kde 40 účastníci z 15 krajín rozpracovali na príklade antickej filozofie základy didaktickej koncepcie vyučovania filozofie. Na začiatok roku 1993 sa pripravuje v Kolíne na Rýnom pokračovanie

v diskusií o projekte - má sa diskutovať na tému Vzájomná hra mátu a logu - dialektika gréckeho sovietskeho európskeho paradigmy z hľadiska obsahového a didakticko-metodického, s cieľom pripraviť európsku čítanku a cvičebnicu filozofie.

Marian Kováčik, SPŠ Brezno

Lektori dostali dobré vysvedčenie

Ministerstvo školstva, mládeže a športu SR nadviazalo spoluprácu so švajčiarskou nadáciou Ernsta Schmidheinyho, ktorá už niekoľko rokov realizuje vo Švajčiarsku projekt pod názvom Hospodársky týždeň. Počas Hospodárskeho týždňa majú žiaci na základe komplexného modelu podniku odhaliť základné súvislosti riadenia podniku. Zároveň, prostredníctvom podnikateľskej hry simulujúcej hospodárenie podniku na počítači, majú žiaci získať schopnosť prijímať konkrétne rozhodnutie v rôznych oblastiach riadenia podniku. Lektormi intenzívneho jednotýždňového kurzu v rozsahu 40 hodín, ktorý sa uskutočnil v posledných júnových dňoch na SPŠ drevárskej vo Zvolene, boli Ing. R. Krchnáková z OABratislava, Ing. Matejová OATopofčany a Ing. J. Račko ŠVL Zvolen. Garantom podujatia bolo Metodické centrum v Banskej Bystrici.

A ako hodnotí podujatie, možno budúci manager, žiak 3. ročníka SPŠ-drevárskej vo Zvolene Dalibor Polc?

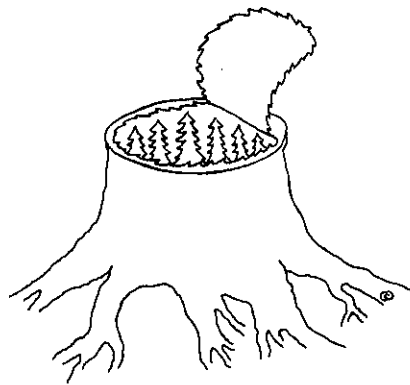
“Kurz Hospodársky týždeň bol pre mňa veľkým zážitkom. Prihlásil som sa naň hlavne preto, že po maturite by som chcel súkromne podnikáť. Keďže študujem na škole neekonomického charakteru, vítaná mi je každá možnosť dozvedieť sa niečo nové z tejto oblasti. Kurz bol vedený formou hry, takže do problematiky som sa dostal veľmi rýchlo. Vo fiktívnej firme som mal na starosti marketing. Všetko, čo nás lektori naučili, sme mohli hneď použiť pri riadení firmy, ktoré existovala však iba v pamäti

počítača. Mohli sme si tak prakticky overiť vzťahy medzi jej jednotlivými časťami a tiež vzťahy firmy s okolím. Počítač nám umožnil overiť si dosah našich rozhodnutí.

Celkove sa mi kurz, jeho forma, priebeh veľmi páčili. Na záver mal možnosť každý žiak známku ohodnotiť lektorov, ktorých sme si za týždeň veľmi obľúbili. Rozchádzali sme sa s dobrým pocitom, lektori i s dobrým vysvedčením.”

A my pedagógovia SPŠ-drevárskej vo Zvolene sme si želali, aby sa nám podobných podujatí podarilo v novom školskom roku zorganizovať čo najviac.

Jozef Hazlinger, SPŠ drevárske, Zvolen

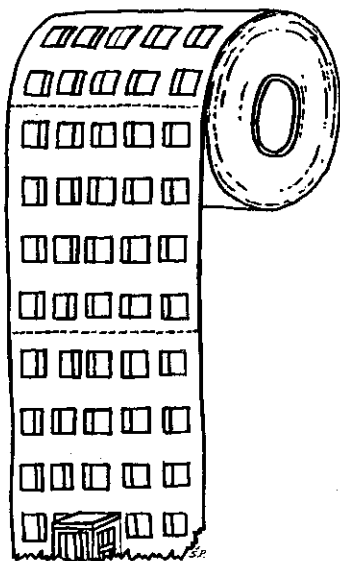
Domovy mládeže majú celoslovenskú sekciu

Expertná skupina pre domovy mládeže pri MŠM SR ukončila svoju činnosť splnením cieľov a úloh, ktoré si vytýčila. Vypracovala mnohé závažné dokumenty: Návrh do Zákona o školských zariadeniach, Návrh novej vyhlášky pre DM, Koncepciu výchovnej práce v DM - nové poňatie, Návrh úprav sociálno-právneho zabezpečenia vychovávateľov DM, Osobnosť vychovávateľa, Pedagogickú dokumentáciu DM, Materiálne predpoklady dobrej práce v DM a viac krát reagovala na výzvu MŠM SR v širokej diskusií o stave, obnove a rozvoji nášho vzdelávacieho systému. Tieto materiály a písomné príspevky k spomínanej diskusií boli uverejňované striedavo v Učiteľských novinách a v časopise Vychovávateľ.

Avšak ukončením činnosti expertnej skupiny práca nadšených, obetavých a skúsených vychovávateľov neskončila. Na mnohé podnety, návrhy a požiadavky zo všetkých regiónov Slovenska Metodické centrum v Bratislave zriadilo Celoslovenskú sekciu domovov mládeže. Ustanovujúce zasadnutia Celoslovenskej sekcie sa konalo dňa 22. októbra 1992 v Metodickom centre na Tomášikovej ulici v Bratislave za prítomnosti zástupcu MŠaV SR Mgr. Pavla Blahovca.

Na tomto zasadnutí sa určili ciele a úlohy, ktoré sekcia bude plniť.

Po veľmi bohatej diskusií na argumenty, návrhy a námety bol vypracovaný rámcový projekt, ktorý je otvorený a podľa potrieb, ktoré prinesie konkrétny

život, bude doplnovaný.

Päť hlavných oblastí jej činnosti:

1. Hľadať optimálne mechanizmy uvádzania Novej koncepcie výchovnej práce do DM cez vedúcich vychovávateľov a riaditeľov DM, pomáhať pri postupnom osamostatňovaní domovov mládeže.

2. Hľadať východiská z ekonomickej situácie, v ktorej sa DM nachádzajú a nové formy realizácie.

3. Zosúladiť činnosť MŠaV SR, MC, ÚIC, IC a ŠS, spoločne riešiť nastolené problémy a zástupcovia týchto inštitúcií po dohode s MC sa budú zúčastňovať na zasadnutiach Celoslovenskej sekcie.

4. Zabezpečovať pozitíva v činnosti DM, uvádzať ich do koncepcie, riešiť negatíva, vymieňať si skúsenosti:

- a) na spoločných podujatiach organizovanými MC,

- b) cez tlač, rozhlas, televíziu.

5. Vypracovať potrebné metodické materiály, spolupracovať a vytvárať spoluautorstvo s MŠaV SR na materiáloch pre DM.

Pri Celoslovenskej sekcii pracuje podsekcia riaditeľov samostatných domovov mládeže, ktorá okrem týchto oblastí bude riešiť mnohé ekonomické a právne problémy dlhé roky neriešené.

Marta Šidlíková, MC Bratislava

Didaktická konferencia o vyučovaní fyziky na východnom Slovensku

Didaktická konferencia o vyučovaní fyziky na východnom Slovensku sa konala v dňoch 19. - 20.XI.1992 v priestoroch Gymnázia Šrobárova 1 v Košiciach za účasti 74 pedagogických a vedeckých pracovníkov. Na konferencii odznelo 27 referátov a diskusných príspevkov, v ktorých účastníci zaujali stanovisko k otázkam psychodidaktiky, fyzikálneho experimentu vo vyučovaní a k využívaniu výpočtovej techniky vo vyučovaní fyziky. Usporiadateľmi konferencie, ktorá bola posledná z radu podujatí plánovaných v rámci osláv 100. výročia založenia Gymnázia v Košiciach na Šrobárovej ulici boli Metodické centrum v Prešove, oddelenie didaktiky katedry experimentálnej fyziky UPJŠ v Košiciach a Dom techniky ZSV TS v Košiciach.

Cieľom didaktickej konferencie bolo oboznámiť učiteľskú verejnosť s osobitnými príspevkami východného Slovenska k rozvoju fyzikálneho vzdelávania. Túto orientáciu spolu s presvedčením, že podnetné návrhy a námety z jednaní si nájdu cestu do škôl, do tried, na vyučovacie hodiny fyziky, ku každému učiteľovi fyziky, spoločne vyjadrili pri otvorení konferencie Ing. R. Butorac a v príhovore RNDr. M. Ondra.

Po novembri 1989, keď sme sa vydali na cestu demokracie a humanity, naša spoločnosť naliehavo potrebuje školský systém ktorý efektívne prispeje k riešeniu sociálnych, ekonomických, politických a mravných problémov našej doby. K tomu je potrebné podstatne zvýšiť efektívnosť práce našich

škôl, prehodnotiť ciele výchovy a vzdelávania mládeže, učivo, metódy, organizačné formy a materiálne prostriedky vyučovania, ako aj jeho podmienky. Práve na podmienky a možnosti zvyšovania efektívnosti práce škôl poukázal vo svojom vystúpení PhDr. Ing. I. Turek, CSc.

To, čo robíme v našom školstve, za katedrou, je presne to, čo treba? Takto účastníkov konferencie motivoval k zamysleniu PhDr. M. Zelina, DrSc. Zdôraznil potrebu prebudovania učebných osnov. Máme množstvo vynálezov, ktoré sú stále pokročilejšie, ale pokročili sme v láske, dobrote? Od čoho závisí šťastie? Škola má modelovať život, má cvičiť, rozvíjať aj nonkognitívne vlastnosti osobnosti žiaka. To sú námety pre prácu učiteľov, pedagogických a vedeckých pracovníkov.

Príspevkom k humanizácii vyučby - nový systém vyučovania s uzavretým vyučovacím cyklom, ktorý vznikol ako výsledok didaktických výskumov vo vyučovaní fyziky na východnom Slovensku, vystúpil RNDr. M. Blaško.

O výsledkoch výskumu, ktorého cieľom bolo pokúsiť sa utvoriť optimálny model vonkajšieho motivačno-regulačného pôsobenia na žiakov pri vyučovaní fyziky v záujme rozvoja aktivity, tvorivosti žiakov a zefektívnenia procesu učenia informovali PhDr. I. Lokšová a Ing. J. Lokša.

V snahe zistiť objektívnu úroveň vyučovania fyziky v gymnáziách na východnom Slovensku, MC kabinety fyziky a pedagogického výskumu realizovali výskum, ktorého interpretácia, zhrnutie

výsledkov a odporúčania pre prácu učiteľov a Metodické centrum tvorili obsah vystúpenia RnDr. M. Krajňáka.

O svojich skúsenostiach s využitím modelu vyučovania s uzavretým cyklom na ZŠ hovorila Dr. L. Hogelová. K možnostiam optimalizácie vyučovania fyziky na ZŠ vystúpil Doc. RNDr. J. Birčák a PeaDr. J. Hubaľ.

Doc. RNDr. M. Rakovská, CSc, vo svojom vystúpení zdôraznila úlohu histórie fyziky v poznávacom procese žiaka.

S výsledkami prieskumu prostriedkov komunikácie na hodinách fyziky účastníkov konferencie oboznámil prof. RNDr. P. Ferko, CSc.

Vystúpenie súrodencov Doc. RNDr. R. a I. Baníkovcov CSc. na tému niekoľko poznámok k otázke fyzikálneho experimentu a netradičné fyzikálne experimenty tvorilo pracovný záver prvého dňa konferencie.

Večer sa účastníci konferencie zúčastnili spoločnej večere, po ktorej diskusia neformálne pokračovala ďalej.

Druhý deň konferencie bol zameraný na ukážky možností využitia výpočtovej techniky vo vyučova-

ní fyziky. K tejto problematike vystúpili Dr. J. Urbanová, Doc. RNDr. A. Pecho, SCs., RNDr. T. Menyhert, S. Vrbňák, S. Tiša a RNDr. V. Nemčko.

Na záver konferencie sa jej účastníci zúčastnili prehliadky výstavky učebných pomôcok, didaktickej techniky, učebníc, metodologickej literatúry a vyučovacích programov učiteľov fyziky regiónu, metódi- kov Metodického centra a štyroch počítačových firiem a spoločností.

Súčasťou druhého dňa konferencie bol aj seminár (za účasti 76 učiteľov regiónu) praktických ukážok na tému: Experimenty demonštrácie a pokusy s netradičnými pomôckami vo vyučovaní fyziky za lektorovania súrodencov Doc. RNDr. R. a I. Baníkovcov, CSc.

Účastníci konferencie okrem hodnotných materiálov sponzorských firiem obdržali Zborník príspevkov účastníkov konferencie, ďalej publikáciu Systém vyučovania s uzavretým cyklom, Memoriale-almanach z dejín Škrobárky a stručný prierez doterajšej a výhľadovej činnosti Metodického centra a kabinetu fyziky.

Miroslav Krajňák, Metodické centrum v Prešove

Prax na súkromných farmách v Rakúsku.

Po nežnej revolúcii aj poľnohospodárske školstvo prešlo určitými zmenami svojich odborných zameraní v snahe vyjsť svojim absolventom v ústrety v tom, aby našli široké uplatnenie v praxi.

Jedným z odborných zameraní na SPOŠ v Rimavskej Sobote je odbor farmárstvo. Vedenie školy vyvinulo úsilie o zabezpečenie prázdninovej praxe žiakov hlavne pre tento odbor v zahraničí. V novembri 1992 požiadalo riaditeľstvo SPOŠ Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy vo Viedni o umiestnenie niekoľkých žiakov na súkromné farmy v Rakúsku.

O niečo neskoršie odpovedala Die Landwirtschaftliche Fachschule Edelfhof nasledovne: "Zabezpečili sme Vám umiestnenie 10 žiakov podľa Vašich požiadaviek." Prax sa mohla realizovať. Nasledoval výber žiakov z tretích ročníkov, hlavne tých, ktorí pomerne dobre ovládali nemecký jazyk. Škola vybavila písomné náležitosti, zabezpečila prepravu účastníkov školskou Aviou.

Dňa 12. júla skupina žiakov so zástupcami školy vyrazila na cestu do Rakúska. Po ich príchode do poľnohospodárskej školy v Edelfholfe pri meste Zwettel si ich farmári prevzali jednotlivito, každého zvlášť na iné miesto. Aké pocity a skúsenosti z tejto praxe mal každý z nich?

V stručnosti uvedieme aspoň jednu výpoveď žiaka 4. ročníka odboru P-CH Ladislava Kolosziho.

"Mal som divné pocity, zvlášť, keď si ma prevzala cudzia rodina, posadila do mercedesu a šli sme

'domov'.

Môj farmár, pán Jozef Reichinger mi cestou rozprával o svojej rodine. Nerozumel som mu veľa. Cesta trvala dlho. Asi 70 km od mesta Zwettli je mesto Poggstal. Od neho 5 km je didinka Prizeldorf. V dedínke žije asi 12 rodín. To bol cieľ našej cesty. Tam som strávil mesiac z tohto leta. Pán Reichinger obhospodaruje 27 ha lúk a pasienkov, polí a lesov. Lúky slúžia ako zdroj zeleného krmu a sena pre HD. Na poliach pestuje obilniny, repku olejku, lucerku ap. Na obrábanie pôdy a vlastnú prepravu vlastní dva staršie traktory a ďalšie mechanizačné prostriedky. Chová 25 ks HD z toho 10 dojníc. Pre vlastnú potrebu chová 6 ks výkrmových ošípaných a hydinu. Samotným hospodárstvom som bol trochu zaskočený (a ostatní žiaci tiež). Čakal som väčšiu farmu, napr. ako u nás RD. Počas praxe na tejto farme som pracoval buď okolo zvierat, alebo na poli podľa potreby.

Vo voľných chvíľach sa mi manželia Reichingerovci snažili spríjemniť pobyt v Rakúsku, vozili ma po okolitých mestách, kúpaliskách, jarmokoch. Bol som aj na nefalšovanej vidieckej tancovačke. Mal som umožnený pravidelný telefonický styk s rodičmi. Počas praxe som sa zdokonalil v nemeckom jazyku. Svoju prácu som mal finančne honorovanú. Z Rakúska som odchádzal z dobrými pocitmi. Naďalej udržiavam písomný styk s rodinou Reichingerovcov. Zažil som krásne leto v Rakúsku."

Riaditeľstvo SPOŠ v Rimavskej Sobote udržiava

aj naďalej styk s poľnohospodárskou školou v Edelhofe a na rok počas prázdninovej praxe umožní

ďalším žiakom realizovať prax v rakúskych súkromných farmách.

Viera Ilčíková, SPOŠ Rimavská Sobota

Výmenná prax v Holandsku.

V lete 1992 sa skupina 15 študentov zo SPOŠ Žilina zúčastnila výmennej odbornej praxe v holandskom Zwolle. Takáto forma praxe sa na škole uskutočnila po prvýkrát a predchádzalo je množstvo úsilia a práce vyhľadať vhodného partnera a zabezpečiť všetky organizačné záležitosti. Prvým krokom bol odborný zájazd do Arnhemu, ktorého som sa zúčastnil v septembri minulého roku. Tam som získal od pracovníkov firmy HOLLAND GENETICS prvé informácie, adresy škôl, no a potom už nasledovali desiatky listov, ktoré mali spoločný cieľ - Holandsko. Vo februári nám potvrdili poľnohospodárske školy vo Zwolle a v Leeuwardene, že náš návrh na uskutočnenie praxe prijímajú.

A tak sa 3 júna zavčas rána skupina 15 študentov, vodič a učiteľ vydala na 1 300 km dlhú cestu. Vo Zwolle sme boli prijatí veľmi priateľsky a naši holandskí kolegovia dokonca zabezpečili na uvítaní etlmočičku. Všetci študenti boli rozdelení na súkromné farmy a hneď na druhý deň čakali na nich všetky povinnosti a práce na farmách. Mali možnosť pracovať s veľmi dobrou mechanizáciou, videli najlepšie chovy holštajnského dobytku, taktiež výrobu slávnych holandských syrov. Prvé dni boli pomerne tvrdou zaťažkavou skúškou, pretože každý bol na farme sám, odkázaný len a len na seba.

Samozrejme, že okrem práce sme mali čas aj na spoznávanie tejto prekrásnej krajiny. Holandskí študenti zorganizovali pre nás mimo oficiálneho pro-

gramu prehliadku veľmi peknej ZOO a potom už nasledovali výlety pripravené školou. Pre nás ako pre poľnohospodárov bola nezabudnuteľným zážitkom návšteva trhu s dobytkom vo Zwolle. Tento trh je jedným z najväčších v Holandsku a v ten deň sa kupovalo a predávalo 7 000 ks zvierat. Po prehliadke trhu sme sa vydali na cestu do prístavu Urk, kde sú veľké podniky na spracovanie rýb. Cestou späť sme sa zastavili v školiacom mechanizačnom stredisku v Emmeloorde. Toto slúži na prípravu stredoškôľakov z celého Holandska a o jeho veľkosti si snáď môžete urobiť obraz, ak sa dozviete, že stredisko má k dispozícii okrem 60 traktorov prakticky všetky druhy najmodernejších mechanizačných prostriedkov a 40 ha cvičných pozemkov.

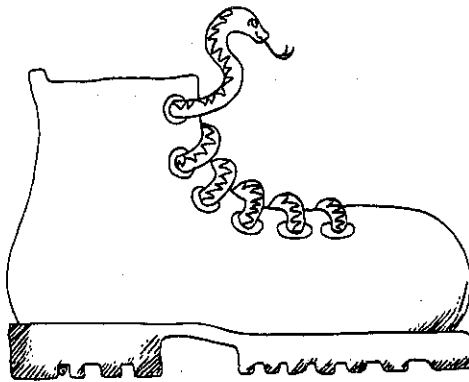
Kto nevidel Amsterdam - ten nevidel Holandsko, tak aspoň vravia Holanďania. Toto svetoznáme mesto sme navštívili aj my a plavba loďou po amsterdamských kanáloch bola jedným z najkrajších zážitkov. Myslím si že nikto z nás nezabudne na najväčšiu aukciu kvetov na svete v Alsmere. Pri pohľade na to obrovské množstvo kvetín a ich krásu muselo zaplesáť srdce každého milovníka prírody.

Po týchto výletoch bol pre nás pripravený pekný večierok, na ktorom sme sa stretli všetci, študenti, učители a farmári. Po tomto večierku nám ostali už len tri dni a tak sa každý v mysli pripravoval už na to, ako privedie domov a predstaví toho "svojho" Holanďana, prípadne Holanďanku. Podobne, ako sa nám dostalo srdečnosti a pekného prijatia, aj my sme sa snažili byť dobrými hosťami a okrem práce na školskom majetku sme im pripravili exkurzie a výlety, z ktorých snáď najviac si cenili výlet do Nizkých a Vysokých Tatier.

Celkovo možno povedať, že výmenná prax dopadla dobre a jednoznačne prispela jednak ku výchove odbornej, ale nezanedbateľný je aj prínos v oblasti cudzích jazykov. Naši študenti mali možnosť spoznať najlepšie poľnohospodárstvo v Európe.

Štyri týždne strávené spolu boli pekné a tak pri lúčení sa v nejednom oku zaleskla slza. Tak teda snáď na budúci rok dovidenia, Good bye, a ako Holanďania vravia - duí!

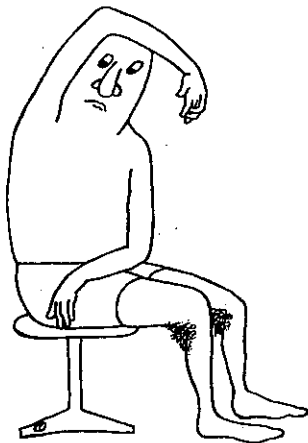
Ján Lazar, SPOŠ Žilina

Vydarená exkurzia

V novembri 1992 zorganizovalo Metodické centrum v Banskej Bystrici exkurziu pre učiteľov zemepisov, spojenú s návštevou školy vo Viedni. Celá akcia sa môže zhodnotiť jedným slovom - vynikajúca. Prvý deň bol venovaný prehliadke lokalít na

Slovensku. Druhý deň pokračovala exkurzia na území Rakúska. Cez Viedeň sme prešli smerom na Krems. V ňom sme si prezreli historické jadro mesta. Popri Dunaji až po úpätie vrchov. Exkurzia pokračovala smerom na juh až do predhoria Álp

a pútnického mestečka Maria-Zell (až sem zasahujú výbežky Álp) a tak nás v kopcoch privítal sneh.

Po obidva dni nás po trase sprevádzal lektor odborným geografickým výkladom o oblastiach, ktorými sme prechádzali. Výklad vychádzal z hľadiska fyzickej geografie, socioeconomickej geografie, ale dotýkal sa aj problematiky cestovného ruchu.

Jedna skupina navštívila obchodnú akadémiu a druhá skupina gymnázium vo Viedni. Na obchodnej akadémii sa vyučujú troj a štvorročné učebné odbory, okrem nich sú tu tri triedy z Obchodnej akadémie s vyučovacím jazykom Nemeckým z Bratislavy. Milo nás prekvapilo privítanie po slovensky. Bola to naša mladá kolegyňa z Bratislavy, ktorá je tu

na stáži. V zápätí nás privítal riaditeľ školy perfektnou češtinou. Po krátkom oboznámení sa so školou sme našťivili triedu, v ktorej bolo tridsať slovenských žiakov, ktorých denne vozí do školy autobus. Najviac nás však zaujala hodina zemepisu v trojročnom učebnom odbore. téma hodiny bola: "Pôvodné obyvateľstvo Severnej Ameriky." Vyučujúca rozdala žiakom materiál z odborných časopisov, ktorý bol upravený na študijný materiál xeroxom (ten má každý vyučujúci k dispozícii v zborovni). Žiaci s ním pracovali celú hodinu, do čistých miest medzi textom si robili poznámky. Všetko bolo spretrené diapozitívmi a prácou s mapou. Celá hodina prebehla vo forme dialógu vo veľmi voľnom štýle. Po hodine bola beseda s vyučujúcou. Zaujalo nás napríklad, že dotácia hodín zemepisu v trojročnom učebnom odbore je 2-3 hod. v I a II. roč. U nás je to na odborných akadémiách 2-2 a na dievčenskej odbornej škole len 2 hodiny v I. ročníku. Zaujímavosťou je, že vyučujúci majú určitý počet hodín v každom ročníku na učivo, ktoré sami chcú rozšíriť. Pri veľkom množstve učiva a malej hodinovej dotácii, môžeme my o tejto možnosti len snívať.

Záver návštevy prebehol formou besedy s riaditeľom školy. Akcie takéhoto charakteru majú iste pre všetkých vyučujúcich veľký význam a neostáva nič iné, len si priať, aby takýchto akcií bolo viac.

Klára Vargová, DOŠ Ružomberok

• SÚŤAŽE • SÚŤAŽE • SÚŤAŽE • SÚŤAŽE •

GJH v Singapore.

V dňoch 22. do 27. novembra 1992 sa programátorské družstvo Gymnázia Jura Hronca z Bratislavy v zložení Matej Ondrušek, Richarad Janč a Patrik Sučanský pod vedením RNDr. Ondreja Demčáka, zúčastnilo IV. ročníka International Software Competition Singapore 92.

Na rozdiel od našich domácich súťaží - ZENIT a Matematická programátorská olympiáda je ISC súťažou družstiev stredoškôľakov do 18 rokov. K prihláske sme sa dostali prostredníctvom našej delegácie na Medzinárodnej programátorskej olympiáde v Bonne. Vzhľadom na krátkosť času a nemožnosť finančnej podpory od Ministerstva školstva sme na súťaž prihlásili iba družstvo školy, s tým, že finančné prostriedky si musíme získať od sponzorov sami. Zúženie výberu delegácie len na žiakov GJH v žiadnom prípade neznamenalo újmu na kvalite družstva, skôr naopak. (Na doterajších medailových ziskoch ČSFR na Medzinárodných olympiádach sa žiaci GJH podieľali troma štvrtinami. Matej Ondrušek je dvojnásobným absolútnym víťazom čs. programátorskej olympiády, z Atén 91 má bronz

a z Bonnu 92 zlato. Všetci traja dosahujú úspechy v ZENITE a v korešpondenčnom seminári z programovania.)

Po náročných osobných rokovaníach sme za rôzne práce (propagáciu výrobkov a iná reklama, inštalácia expozície na výstave, programovanie a pod.) získali od fy SOFTEC 30 000,-Kčs, od fy HTC s.r.o. 15 000 Kčs, od fy VADIUM group GmbH 10 000,- Kčs, od časopisu BAJT 10 000,- Kčs, od fy CSA a EBO 7 500,- Kčs a od časopisu CHIP 5 000,- Kčs. Spoločnosť TATRA AIR a jej generálny riaditeľ pán Podhorský zavŕšili zbierku poskytnutím leteniek. Členovia delegácie sa TATRA AIRu zmluvne zaviazali časť nákladov na nákup leteniek odpracovať pri tvorbe ich informačnej siete.

Súčasne so získaním prostriedkov prebiehala intenzívna príprava členov družstva, jej cieľom bol najmä nácvik tímovej spolupráce.

V sobotu 21. novembra ráno sme vyštartovali z Bratislavy a po poldennej zastávke v Zurichu sme v nedeľu večer za tropickej horúčavy vystúpili na singapúrsku pôdu. Organizátori pripravili pre nás

hodnotný program. Prednášky o multimédiach a nových trendoch vo výpočtovej technike, návštevy výskumných centriér o večerné prechádzky po miestnych turistických atrakciách. Mimoriadne exoticky zapôsobil na nás najmä stravovanie - od Mac Donalda až po rôzne miestne morské špeciality. Singapore nás prekvapil svojou modernosťou, čistotou a harmóniou spolužitia ľudí všetkých rás.

Deň pred oficiálnou súťažou bol tréning. Presne podľa pravidiel sme museli za 120 minút naprogramovať štyri úlohy a odovzdať ich porote na diskete. Za správne vyriešený problém bolo 100 bodov, za každých ušetrených 5 minút bola bonifikácia 1 bod. Za každé odovzdanie chybného programu porota strhávala 10 bodov. Správnosť riešenia hodnotil špeciálny program. Výsledky boli priebežne premietané na tabuľu.

25.11.1992 o 9.30 sa začína naostro. Príklady sú náročnejšie, nervozita medzi vedúcimi družstiev, ktorí sú len pasívnymi divákmi je vysoká. Začíname s 20 bodmi na poslednom 13 mieste. Potom budeme prvou úlohou a sme 6 o chvíľu 7, po druhej úlohe 4 a po tretej úlohe druhí. Po nás odovzdávajú Rumuni, na naše šťastie s chybou, po nich Thajsko, ktoré sa stáva istým víťazom, poslední odovzdávajú domáci, ale porota je objektívna, dáva im 10 bodov a my ostávame na druhom mieste. Posledné minúty sledujú aj čestní hostia z nation Computer Board. Už po dvadsiatich minútach je sála pripravená na slávnostný ceremoniál. Chlapci si odnášajú plné náručie balíkov a tučnú obálku s 1000 S\$ cash. PC AT 386 na nich čaká v hotelovej izbe. Trošku relaxácie v ZOO medzi opicami a rušný deň je za nami.

Posledný deň mŕime peniaze, nakupujeme a až v lietadle cestou domov hodnotíme výsledky.

Singapore '92

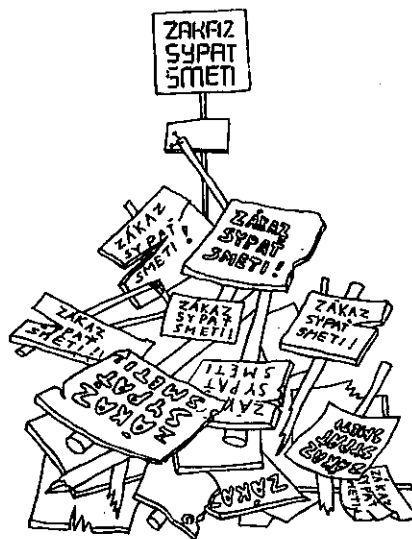
International Software Competition '92 position	Teams	Results				Total Score
		1	2	3	4	
FIRST	1 Thailand	92	117	108	106	423
SECOND	2 Czecho-Slovakia	93	96	93	-10	272
THIRD	3 Philippines	103	122	0	0	231
fourth	4 Singapore	0	106	110	-20	196
fifth	5 Romania	80	94	-10	0	172
sixth	6 Sri Lanka	0	115	0	0	115
	7 Indonesia	-20	113	0	0	93
	8-9 Switzerland	0	0	0	0	0
	Italy	0	0	0	0	0
	10-12 Malaysia	0	-10	0	0	-10
	Brunei	-10	0	0	0	-10
	Mauritius	0	0	0	-10	-10
	13 Russia	-10	-10	0	-10	-30

Prvé miesto Thajska nie je po zhodnutí výsledkov medzinárodnej programátorskej olympiády ničím neočakávaným. Skôr nás prekvapil výsledok ruskej delegácie, ktorá obsadila nešťasné 13. miesto.

Súťaž ISČ Singapore 92 je na rozdiel od našich olympiád viac pragmatickejšia, objektívnejšia a rýchlejšie hodnotená a dokonca i divácky príťažlivá (najmä pre vedúcich delegácií), čo by mohlo slúžiť ako inšpirácia pre organizátorov našich súťaží.

Výsledok našej delegácie považujeme za výrazný úspech a pevne veríme, že nebude posledný.

Vladimír Jodas - Andrej Demáček
Gymnázium Jura Hronca, Bratislava

Len život činný je životom ...

J. A. Komenský

Chalupkovo Brezno 1992

Činorodosť a tvorivosť, to sú atribúty 127 učiteľov, ktorí prijali pozvanie do súťaží v poradí už 25 a 5. celoslovenského Chalupkovho Brezna, ktoré sa konalo koncom novembra 1992 pod záštitou Ministerstva školstva a vedy, Školskej správy v Banskej Bystrici a Mestského úradu v Brezne.

Chalupkovo Brezno vzniklo ako súťaž učiteľov v umeleckých aktivitách z iniciatívy vtedy mladých pedagógov žijúcich v Brezne: L. Bartku, L. Šimona, J. Grexu, M. Kána, I. Halamu. Našli podporu u mestských orgánov, oslovili fundovaných porotcov (prof. Plintoviča, doc. Marčoka, prof. Findu - dnes rektora UMB v Banskej Bystrici, Stanislava Štepku, vtedy ešte redaktora Učiteľských novín) a prišli aj súťažiaci. Súťaž sa teda rozbehla a rokmi si vybudovala priaznivú tvorivú atmosféru aj skalných účastníkov. Patrila som medzi nich a spomínam si najmä na priateľskú a žičlivú klímu, kde účastníkom ani tak nešlo o vavríny, ale o tvorivé stretnutia.

K počiatočným súťažiacim v umeleckom prednese a vo vlastnej tvorbe sa neskôr pripojili i výtvorné súťaže. Na tohtoročnom, dvojito jubilejnom Chalupkovom Brezne sa k slovesným a výtvarným súťažiam pridali i hudobné.

Ak by som mala porovnať Chalupkovo Brezno šesťdesiatych rokov s dnešným, musím konštatovať, že súťažiaci majú dnes vyššie umelecké ambície a aj ich výsledky sú v niektorých prípadoch porovnateľné so špičkovými súťažami, napriek tomu však majú svoju špecifickú tvár. Prítomné je to v tematike vybraných textov na prednes - v akcentovaní etických problémov a hľadanií miesta človeka v tomto svete, podobné je to aj vo vlastnej literárnej tvorbe. Autori - výtvarníci takisto priniesli svoju osobnostnú výpoveď - postoj, hľadanie významu človeka v dobe.

Chalupkovo Brezno nepatrí iba súťažiacim. Jeho súčasná koncepcia zapája do jednotlivých akcií aj obyvateľov Brezna. Jednou zo zaujímavých sprievodných akcií bol aj koncert Mestského speváckeho zboru mesta Brezna a zboru Canzona Neosolicum z Banskej Bystrice. Najmä posledný zaujal svojím interpretačným majstrovstvom a skladbou svojho dirigenta V. Didiho Nová omša. Koncert sa realizoval v miestnom evanjelickom kostole.

Organizátori Chalupkovho Brezna pod vedením dr. J. Nemčoka zo SŠ I. v Banskej Bystrici, sa rozhodli toho roku rozdeliť účastníkov do jednotlivých pásiem. Vyhoveli týmto spôsobom požiadavkám účastníkov, ktorí boli proti súťažným určeniam prvých troch miest, zároveň však aj diferencovali úroveň zúčastnených.

Výsledky účastníkov zo SŠ, SOU, DM:

Umelecký prednes poézie

Zlaté pásmo: Zdeno Suchý, Zahraničné gymnázium Banská Štavnica

Bronzové pásmo: Zuzana Trautenbergerová, Gymnázium D. Tatarku Poprad

Literárna tvorba - poézia

Zlaté pásmo: Ivan Honč, gymnázium VPT Martin
RnDr. Jozef Bily, Gymnázium Zvolen

Bronzové pásmo: Ing. Marta Pavlíková, SOUS Banská Bystrica
Erika Matonoková, OPPP Prešov
Mgr. Edita Gergeľová, SZŠ Martin
Dr. Anna Lippaiová, DM Humenné
Michal Franko, Gymnázium Humenné

Literárna tvorba - próza

Zlaté pásmo: RnDr. Jozef Bily, Gymnázium E. Štúra Zvolen

Bronzové pásmo: Mgr. Peter Ferko, SOUs Sečovce

Výtvarná tvorba:

Zlaté pásmo: Mgr. Ivana Fašková, Gymnázium J. Chalupku Brezno

Bronzové pásmo: Miloš Souček, Gymnázium Nové Zámky

Interpretácia - spev piesne:

Zlaté pásmo: Ing. Jana Lahučková, Nitra

Brigita Simonová, MC Banská Bystrica

Z epigramov víťaza Chalupkovho Brezna 1992

Jozef Bily, Gymnázium E. Štúra Zvolen

Nič to

Nič to, že hroch
vyhynúť nám môže.
Veď aj ľudia
majú hrošie kože.

Nevyhynú

Čím sa líšia
od mamutov somári?
Každú dobu
prežiť sa im podarí.

Vodcovia

Vodcovia túžia rýchlu zmenu
urobiť občas v deji
a prechádzajú na červenú
cez križovatku dejín.

Dane

Dane z obratu sa
mnohí z nás boja.
Hrozivejšia je daň
z pevného postoja.

O demokracii

Skúsenosť trpká
šepnúť velí:
Demokracia
u nás je. V keli.

Dnešná doba

Dnešná doba je už takou,
ťažko sa v nej žije.
Uvádza ňa do rozpakov
a nie do funkcie.

Zbrane

Niektorí rečníci
vlastnia silné zbrane.
Hovorí o ničom,
ale fundovane.

Ceny

Ceny rastú
s infláciou zároveň.
Aspoň čosi
má dnes u nás úroveň.

Vášne

Nezastanem v polovici,
keď sa vášne rozbúria.
Poviem rázne slivovici:
- Ej, ty stará štruktúra!

Doba

Každá doba
prináša
kontráša i
primáša.

Výstraha

Nedovoľme návrat
k totalitným kultom.
Presvedčme sa, čo je
pod rečníckým pultom.

Vyznanie

Iba hlupák
všetkým verí.
Som za linku
nedôvery.

Obrátený kabát

Takémuto
kabátu
vyrúbme daň
z obratu.

Informácie o publikáciách vydaných od sept. '92

Metodické centrum Bratislava

Zelina, M.: Alternatívne školstvo. 40 s.

Autor v práci vymedzuje pojem "alternatívne školstvo". Zdorazňuje, že alternatívna škola, alternatívny školský systém pracuje na úrovni systémovej alternatívy, líši sa vo všetkých základných znakoch od tradičnej školy. Určuje kritériá delenia alternatívnych škôl a podľa nich prehľadne podáva jednotlivé, vsúčasnosti dostupné systémy alternatívnych škôl. Autor predpokladá, že ďalšie alternatívne školské systémy bude postupne spracovávať tak, ako sa budú u nás objavovať.

Fedorová, M.: Vyučovanie estetickéj výchovy a slovenského jazyka a literatúry v SOU. 12 s.

Autorka sa podrobne zaoberá funkčnosťou estetickéj výchovy v stredných školách, nevynímajúc nadstavbové typy štúdiá a odborné učilištia. Erudovane analyzuje esteticko-výchovné posobenie v stredných školách, kde porovnáva funkciu slovenského jazyka a literatúry, estetickéj výchovy komplexne, uvádza mnoho cenných odporúčaní, ktoré môžu optimalizovať integračné snahy vo výchove a vzdelávaní žiakov stredných škôl.

Gančová, V.: Tvorivosť v práci učiteľa slovenského jazyka a literatúry. (Separát. Povodne publikovaný v zborníku Tvorivosť v práci učiteľa) 10 s.

Bombík, S. - Zemanová, P.: Stručné dejiny Slovenska. 18 s.

Beňková, J.: Metodika práce vo výučbe regionálnych dejín. 2. vyd. 72 s.

Metodika práce vo výučbe regionálnych dejín je víťaznou (1. miesto) prácou v mestskom kole 36. ročníka pedagogického čítania. Poslúži každému dejepisárovi bez ohľadu na typ a stupeň školy. Autorka metodický materiál napísala pri príležitosti 700. výročia udelenia mestských výsad Bratislave. Pomože vrátiť do školských lavíc známe Komenského "učenie hrou." Práca je napísaná kultivovaným jazykom.

Masiar, P.: Prijímacie skúšky z matematiky na stredných školách. (Zborník) 57 s.

Cieľom zborníka úloh je poskytnúť učiteľom prehľad o požiadavkách jednotlivých stredných škôl pri prijímacom pokračovaní v školskom roku 1991/92. Zostavovateľ (aj spoluautor - zaradil 10 vlastných príkladov na úpravu algebraických výrazov ako návrh na prijímacie skúšky) však nezostavil len zborník úloh, ale mal snahu v jednotlivých častiach upozorniť na špecifické prvky tejto problematiky. Zborník úloh ponúka širokú paletu príkladov vytvorených viacerými autormi, rozne formulovaných a podávaných. Sú to úlohy vytvorené "zdola" - autormi sú učители s praktickými skúsenosťami. (Ukážky úloh z prijímacích skúšok z dvoch bratislavských gymnázií s matematickou tradíciou - Gymnázium J. Hronca a Gymnázium na Grosslingovej ulici + 7 ďalších bratislavských gymnázií a 11 SOU a SOŠ.). Popri typických príkladoch sa v zborníku objavujú aj úlohy provokujúce a nabádajúce vyskúšať pri hľadaní riešenia viaceré metódy a postupov.

Ušáková, K.: Didaktické spracovanie biologického učiva pre gymnáziá na príklade tematického okruhu Fyziológia rastlín s využitím prvkov problémového vyučovania. 122 s. + 29 s. príloh

Autorka v príručke spracováva didakticky náročné učivo. Ide o zložité fyziologické procesy, prebiehajúce v rastlinách. Práca je rozčlenená do 9 tém, ktoré sú rozpracované na jednotlivé vyučovacie hodiny a k nim tematicky zamerané praktické cvičenia. Precízne je rozpracovaná aj samotná štruktúra vyučovacích hodín, kde autorka venuje veľkú pozornosť motivačnému procesu, a to prostredníctvom demonštračných pokusov, rozhovorom so žiakmi, alebo nastolením problémovej situácie.

Pre začínajúcich učiteľov je cenný aj obraz tabule, ktorý je uvedený na konci každej rozpracovanej hodiny.

Kučera, J.: Ciele a princípy výchovy (Metodický materiál pre vychovávateľov) 71 s.

Autor sa pokúša postihnúť a rozpracovať vcelku nové problémy, ktoré za posledné roky vo výchove mimo vyučovania vznikli - nové chápanie výchovy mimo vyučovania nevynímajúc. Vychádza z novo formulovaného cieľa výchovy - Formovanie slobodnej osobnosti človeka, schopnej harmonického sebarozvoja. Zaoberá sa pedagogickými kategóriami cieľ, obsah, princípy.

Kolektív: Tvorivosť v práci učiteľa. Zborník.

Zborník obsahuje príspevky, ktoré sú dokazom toho, že práca učiteľa je radostnou, pútavou a dynamickou prácou. Príspevky odzneli na seminári k 400. výročiu narodenia J.A. Komenského, ktorý usporiadalo MCMB v júni 1992.

Vzdelávací program 1992/93 (Metodického centra v Bratislave) 12 s + 37 s. príloh.

Program činnosti MC v Bratislave na školský rok 1992/93 poskytuje prehľad o práci MC, ktorou sa jeho pracovníci snažia vyjsť v ústrety potrebám pedagogických pracovníkov, ale najmä dostatočne skoro informovať o akciách, ktorých sa môžu zúčastniť a o príprave materiálov, ktoré môžu vo svojej práci využiť.

Tóth: Úvod do politológie. 48s.

Šanca využívať deklarované občianske slobody a práva je podmienená poznaním funkcií politického mechanizmu a schopnosťou vyjadríť vlastný postoj k prostrediu, hovorí v úvode autor. Poznať tento mechanizmus Vám pomôže táto publikácia. Je určená učiteľom občianskej náuky a dejepisu, ale rovnako zaujímavá bude pre všetkých, ktorí sa chcú teoreticky zorientovať v politickom dianí našej spoločnosti.

Zelina: Kvalita školy. 17s. (2 vydanie)

Metodický list sa zaoberá koncepciou a významom kvality školy, čo samozrejme, úzko súvisí s kvalitou vzdelania jej absolventov. Preto pri reformovaní nášho školstva nevyhnutne musíme vychádzať zo skvalitňovania riadiacej práce a práce učiteľa. Ako na to, sa dozvieme z tohto metodického listu.

Zelina, - Zelinová: Modely riadenia školy. 37 s. (2 vydanie)

Metodická štúdia sa zaoberá provonávaním riadenia školy u nás a v zahraničí. Uvádza niekoľko modelov známych zahraničných expertov, hodnotí a porovnáva ich prístupy s našimi a vyvodzuje potrebu skvalitnenia riadenia našej školy v konkrétnych prístupoch, aby tieto opatrenia viedli k novým, najmä však efektívnym výsledkom v rozvoji osobnosti žiakov, učiteľov a celej školy.

Lenč: Pedagogika etickej výchovy (Výchova k prosociálnosti). 48 s.

Publikácia je určená učiteľom, ktorí sa rekvifikujú na predmet Etická výchova, keďže od budúceho školského roku sa má zaradiť medzi povinné predmety. Ale ani tí, ktorí predmet priamo nebudú učiť, nebudú zbavení povinnosti pôsobiť na žiakov "inak ako morálne, teda eticky". Je to publikácia užitočná pre všetkých učiteľov.

Vidovič: Cieľ a obsah vzdelávania v predmete Ekonomika na SPŠ

Autor spracoval prácu do súfaze Pedagogické čítanie. Vybral si dnes veľmi žiadanú tému - podstatu, štruktúru, vzájomné vzťahy a celkové fungovanie trhového mechanizmu. Vás možno ešte viac zaujmú učebné plány k danej problematike na rakúskych stredných školách, ktoré tvoria prílohu práce.

Repková: Metodické zoradenia základných pojmov a príkladov zo stereometrie

Recenzentmi vysoko hodnotená práca zo súťaže Pedagogické čítanie. Ako hovorí autorka, učivo zo stereometrie patrí k najnáročnejším a aj žiaci s výborným prospechom majú problémy zvládnuť túto časť matematiky. Pri každej téme treba začínať s riešením najjednoduchších príkladov a riešenia znázorňovať na tabuli či fóliách. Jej práca ponúka prehľad riešení a náčrtkov a mohla by pomôcť najmä začínajúcim učiteľom.

Sulanová M.: Marketing ako stratégia podnikania.

Publikácia je určená učiteľom marketingu na OA. Zaoberá sa problematikou sociálneho trhového hospodárstva, vznikom a vývinom marketingu, jeho charakteristikou a druhmi. Najväčšia pozornosť sa venuje rozboru marketingového plánovania z časového hľadiska, ďalej cieľom, úlohám a rozboru jednotlivých nástrojov marketingu.

Toth, R.: Slovník politologických termínov

Slovník prináša výber často používaných termínov v každodennom politickom živote. Bude vítaným pomocníkom učiteľom dejepisu a občianskej náuky, ale aj každému, kto cíti potrebu teoreticky sa zorientovať v našej novej politickej praxi.

Bajcov, I.A. a kol.: Zabudnuté tradície (Rozhovory o ruských pravoslávnych sviatkoch a obyčajoch)

Hodiny, v súčasnosti nie veľmi atraktívneho predmetu, ruského jazyka Vám pomôže oživiť táto publikácia. Žiaci budú mať možnosť rozšíriť si nielen svoju slovnú zásobu, ale aj kultúrny roľňad o doteraz neznámej stránke života jedného národa.

Dudík, D.: Strojárstvo II (Učebné texty zo strojárskej technológie pre 2. a 3. ročník SPŠ odboru Technické a informatické služby)

Text je priamym pokračovaním časti Strojárstvo I. Je učebným textom daného predmetu v odbore TIS. Pokryje 2/3 obsahu predmetu. Autor využil svoje praktické skúsenosti z vyučovania a text doplnil náčrtkami, cvičeniami a kontrolnými otázkami, čo pomôže najmä začínajúcim učiteľom.

Hornák, J.: Tekutinové mechanizmy

Príručka je určená učiteľom SPŠ a SOU. Jej súčasťou je videonahrávka. Tieto materiály tvoria organický celok, ktorý svojou názornosťou a syntézou zvyrazňuje význam tekutinových mechanizmov pri prenose energie a pri ich využití v riadiacich systémoch.

Kleinová, E.: Niečo o džezze

Publikácia má charakter metodologickej príručky. Poskytuje základnú orientáciu v problematike džezovej hudby. Odkrýva základné hudobné princípy tohto žánru, zoznamuje so základnou terminológiou, slohmi, osobitosťami džezu. Text možno využívať v súvislosti so súborom gramoplatní Antologie džezu od K. Olivera k Ornetovi Collemanovi alebo s inými hudobnými nahrávkami. Publikácia je určená učiteľom predmetov estetická výchova na SŠ a stretnutia s umením na ZŠ.

Kopecká H.: Základy práva

Učebný text, určený študentom i učiteľom, podáva zhustený výklad základných pojmov z teórie štátu a práva. Z hľadiska prijímateľa prináša informácie pre dobrú prvotnú orientáciu v danej problematike. Metodologickými aspektami vyučovania tejto problematiky sa nezaobrá.

Súčasný problémy školskej telesnej výchovy

Kabinet TV pripravuje v tomto školskom roku 5 seminárov a k nim sériu metodických listov. Prvých šesť z nich Vám ponúkame. Ich názvy hovoria o ich obsahu.

Majerský, Oto:

- Súčasný problémy školskej telesnej výchovy
- Riadenie telovýchovného procesu na stredných školách
- Orientačné kontroly pohybových zručností a základných vedomostí z telesnej kultúry (SŠ)
- Aktivizácia žiakov na vyučovacích hodniách školskej telesnej výchovy

Antala, Branislav: K niektorým otázkam hodnotenia a klasifikácie žiakov v telesnej výchove

Moravec, R.: Uplatnenie postupov hodnotenia úrovne rozvoja základných pohybových schopností v telovýchovnej praxi.

Metodické centrum Banská Bystrica

Drenko, J.: Didaktika telesnej výchovy v 2. ročníku stredných škôl. 2. neupravené vydanie 24 s.

Práca je rozdelená do dvoch základných, obsahovo odlišných celkov. V prvom sú zaradené poznatky chronologicky usporiadané pre jednotlivé celky v 2. ročníku a v druhom sa autor zameriava na ciele a obsah učiva zdokonaľovacieho plaveckého výcviku.

Gál, J.: Didaktické testy pre 1. ročník gymnázia - dejepis.

Obsah svojím rozsahom zaberá a odráža celé učivo 1. ročníka gymnázia a je navyše rozšírený o otázky a úlohy pre nadaných a dejepisne orientovaných žiakov. Publikácia je pomocnou učiteľom v priebežnom hodnotení študentov.

Jurčo, M.: Návrat prozaičky Jaroslavy Blažkovej. 59 s.

Práca je rozdelená na dve časti. V prvej analyzuje autor Blažkovej tvorbu pre deti a druhú časť venoval analýze a hodnoteniu Blažkovej tvorby pre mládež a dospelých.

Michal, P.: Metodické aspekty geografie. 54 s.

Vývin geografie ako vedy. Objekt a predmet geografie. Miesto geografie medzi ostatnými vedami. Systém geografických vied. Získavanie a systematizácia geografických informácií. Empirické zovšeobecňovanie a teoretické závery. Význam geografie.

Kráner, E.: Štandard učiva a didaktické testy. (Strojárska technológia 1. ročník študijného odboru 23-81-6 "Strojárstvo") 22 s.

Metodický materiál vymedzuje vzdelávacie ciele predmetu strojárska technológia v 1. ročníku. Doplnený je o návrh testových úloh.

Prokša, M.: Efektne chemické pokusy. 45 s.

Práca obsahuje pestrú ponuku efektných chemických pokusov, nenáročných na čas a materiálne vybavenie škôl. Publikáciu využijú žiaci ZŠ a všetkých typov SŠ, možno ju použiť aj v oblasti záujmovej činnosti a v nepovinných formách vyučovania.

Tomengová, A.: Pohľad do taniera cez chemické okuliare. 39 s.

Publikácia obsahuje motivačné texty a zaujímavosti z chémie potravín. Može slúžiť ako doplnok k predpísaným učebniciam a priblížiť žiakom význam chémie v bežnom živote.

Zelina, M.: Aktivizácia a motivácia žiakov na vyučovaní. 2. neupravené vydanie 73 s.

V metodickom liste je akcentovaný význam osobnosti učiteľa ako rozhodujúceho činiteľa aktivizácie a motivácie žiakov vo vyučovacom procese. Autor podrobnejšie analyzuje zdroje aktivity ako i kritériá aktivizácie žiakov na vyučovaní.

Metodické centrum Prešov

Tokár, J.: Základné pojmy makroekonómie 43 s.

Práca nadväzuje na študijný materiál, ktorý bol vydaný v prvej polovici r. 1992 pod názvom Základné kategórie všeobecnej ekonomickej teórie. Je spracovaná na základe najnovších prekladov zahraničnej modernej ekonomickej teórie. Predstavuje prvý ucelený materiál v SR prispôbený potrebám učiteľov predmetu ekonomika.

Lavický, T.: Elektrochémiá - elektródové procesy. 26 s.

Metodický materiál má pomôcť vedúcim CHO, kategórie A, pri vedení žiakov, pri riešení úloh v tejto kategórii. Materiál sa vydáva na základe požiadavky vyčujúcich chémie v gymnáziách, ktorí majú najväčšie problémy s riešením úloh z fyzikálnej chémie, nakoľko sa tento vyučovací predmet v gymnáziách nevyučuje.

Murcko, M.: Spoločenské a politické pomery v okrese Stará Ľubovňa v rokoch 1918 - 1938. 38 s.

Práca podáva analyticko-syntetický prehľad spoločensko-politických a sociálnych pomerov v okrese St. Ľubovňa v rokoch 1918-1938. Analyzuje zložitú politickú situáciu po utvorení republiky na území okresu, činnosť jednotlivých politických strán a sociálne pomery.

Hlinka, M.: Poslanie a úlohy štátu a práva. 20 s.

Ide o spracovanie tematického celku občianskej náuky podľa učebných osnov, ktorého obsahom sú základy učenia o štáte a práve.

Roman, M.: Umelecké texty z dejín ukrajinskej literatúry 20. storočia 28s.

Umelecké diela v metodickom liste netaja, aké zlo priniesla revolúcia r. 1917 a budovanie socializmu na Ukrajine. Tieto poetické diela neprávom zabudnutých ukrajinských básnikov pomôžu učiteľom lepšie sa orientovať v ukrajinskej literatúre 20. storočia rozšíria predstavu o poetickej rôznorodosti, stylistikou a tematickom bohatstve ukrajinskej poézie.

Kolektív: Zborník z didaktickej konferencie o vyučovaní fyziky na východnom Slovensku. 131 s.

Príspevky účastníkov konferencie, ktorá sa konala 19.-20. novembra v Gymnáziu Košice, Šrobárová 1

Kleisner, V.: Reforma účtovníctva platná od 1.1.1993. 35 s.

Práca je svojím obsahom zameraná na vysvetlenie podstaty zásady reformy účtovníctva, ktorá v spojitosti s novou daňovou sústavou nadobúda platnosť 1. januárom 1993. Je určená na

pomoc učiteľom predmetu účtovníctvo pre zabezpečenie vyučovania v 4. ročníku školského roku 1992/93.

Kováts, M.: Život a dielo Sándora Máraiho. 32 s.

Spisovateľ S. Márai je rodák z Košíc. Vlast opustil po r. 1948 a žil do svojej smrti na Západe. Patrí medzi najvýznamnejších spisovateľov maďarskej meštianskej literatúry. Počas diktatúry jeho diela neboli prístupné našim čitateľom. Autor vo svojej práci analyzuje niektoré jeho diela.

Kolektív: MIF č. 3 - Občasník odborno-metodických materiálov pre učiteľov matematiky, fyziky a informatiky SŠ. 60 s.

Výber metodických článkov z matematiky, fyziky a informatiky.

Z obsahu: Rozvoj tvorivosti v matematike, Netradičné úlohy z logiky, reálne cesty skvalitnenia vyučovania matematiky, Grafy Funkcií, Zaujímavosti a i.

Lazorik, A.: O zmenách a doplnkoch v ukrajinskom pravopise. 30s.

Autor v ML informuje o ďalších zmenách a doplnkoch v treťom vydaní ukrajinského pravopisu. Vzhľadom na to, že nové vydanie ukrajinského pravopisu nie je možné zadovážiť školám, je potrebné okrem seminárnej formy aj písomne informovať učiteľov ukrajinského jazyka o zmenách v ukrajinskom pravopise.

Sedlák, A.: Z rómskych motívov pre činnosť pedagógov. 44 s.

Autor po úvodnom príhovore čitateľovi približuje rómsku zástavu a jej historické pozadie. Uvádza stručný náčrt histórie Rómov, ukádky z rómskej tvorivosti od týchto autorov: Dezider Banga, Elena Lacková, Bronislava Wajsová-Papusza, Daniela Hívešová-Šilanová.

Turek, I.: Práca má tri časti:

1. Teoretické zdôvodnenie potreby celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov
 2. Výskum názorov pedagogických pracovníkov (učiteľov, riaditeľov škôl a ich zástupcov) SŠ na východnom Slovensku na problematiku ich ďalšieho vzdelávania.
 3. Návrh nového systému vzdelávania pedagogických pracovníkov: ciele, zásady, obsah, účastníci (vzdelávaní, vzdelávajúci, inštitúcie).
- Všetky výtlačky sú určené na posúdenie návrhu nového systému ďalšieho vzdelávania.

Contents:

Is the youth careless? E. Chylová	3	Association Internationale des Professeurs de Philosophie. M. Kováčik	21
The ways to humanization of school M. Zelina	4	Lecturers were well assessed. J. Hazlinger	22
Experiment: Educational standards for basic and secondary schools. M. Maxian	6	Section of Student Hostels Established in Slovakia. M. Šidlíková	22
To Problems of educational standards. G. Rotling	6	Conference on Didactics in Physics in Eastern Slovakia. M. Krajňák	23
Non - traditional approach to interpretation of contents. J. Voskár	9	Practice on private farms in Austria. V. Ilčíková	24
Towards general technical education at secondary technical schools. A. Albert	10	Exchange Practice in Holland. J. Lazar	25
Let's not be afraid of mathematical competitions of students at secondary apprentice centres. A. Škripková	12	A successful excursion. K. Vargová	25
With Domik Tatarka. J. Lomenčík	13	GJH in Singapore V. Jodas, A. Demáček	26
Not only about the Slovak language. J. Brezovský	15	Chalupka's Brezno B. Šimonová	28
New ways of work conception in Student Hostels. V. Materánka	16	Publications in Centres of Methodology since September 1992	30
A School in Japan V. Donáthová	17	Some epigrams of Chalupka s Brezno Winner J. Bilý	
Evaluation and assessment in foreign languages. E. Homolová	19	Environment in Cartoons Š. Pondelík	

Vydávajú Metodické centrá Slovenska. Šéfredaktor: PhDr. Miroslav Valica. Výkonná redaktorka: Oľga Búryová. Redakčná rada: RNDr. Alexander Ernst, PhDr. Soňa Hronská, RNDr. Martin Hrozičák, Ing. Jozef Lauko, RNDr. Dušan Manica, PhDr. Brigita Šimonová, CSc., Ing. PhDr. Ivan Turek, CSc., PhDr. Miron Zelina, DrSc., Ing. Katarína Žibritová. Adresa redakcie: Metodické centrum, Horná 97, 975 46 Banská Bystrica. Tel.: 088/54664, 42571, 41707. Fax: 088/42033. Vychádza 5x v školskom roku. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

Reg.číslo: OÚ-OMT 1/92